

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1075557/3

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יעקב מ' שטיינהויז

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עוז כהן)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד רפי שדמי)

הנדון: דחיית בקשת תובעת לשיתוף ספציפי בדירה הרשומה על שם הנתבע

פסק דין

בפנינו תביעה רכושית מאת התובעת, לחלוקת הדירה הרשומה על שם הנתבע, בשל טענתה לכוונת שיתוף ספציפי.

למעשה, חרף האמור בסעיף [סעיף 5\(א\)\(1\)](#) לחוק יחסי ממון הקובע כי נכס שהיה בבעלות אחד מבני הזוג ערב הנישואין אינו נכלל במאסת הנכסים המשותפים ולכן לא ייכלל בהסדר איזון המשאבים, בפנינו תביעת התובעת לחלוקת הדירה הרשומה על שם הנתבע בשל טענתה לשיתוף ספציפי.

נקבע דיון בפני הרכב מלא בבית דין דנן באשר לתביעת האישה לזכויות בדירה שברחוב כ' בלבד, וזאת בהתאם לאמור בסעיף ד' להחלטת בית הדין הגדול מיום ט"ו בתמוז תשע"ט (18.7.19) שקבעה שרק בכך ידון בית הדין דנן. נזכיר כי שאר חלקי החלטת בית הדין האזורי (הרכב קודם) מיום א' בחשון תשע"ט (10.10.18) (זהו מועד ההחלטה המופיע במערכת המחשוב, אף שבהחלטת בית הדין הגדול הנ"ל, החלטה זו, שחלקה מצוטט שם, רשומה כהחלטה מיום י"ג באב תשע"ח (25.7.18)) הם בתוקפם, כאמור בסעיף ג' להחלטת בית הדין הגדול שם.

יש לציין כפתיח לפסק דין זה, שהצדדים קבלו עליהם בקניין, שבית הדין יפסוק בתביעה הרכושית לפי חוק יחסי ממון, לרבות מתן שיקול דעת לבית הדין בפסיקה בתביעה הרכושית בהתחשב בפסיקות שניתנו בעניין הלכת השיתוף הספציפי (ראו פרוטוקול מיום כ"ג בתמוז תשע"ז (17.7.17) שורות 24-29).

ובכן, ראשית נצטט מתוך החלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תש"פ (26.6.20) באשר להגדרת תובעת ונתבע וכן באשר להוראה להגשת סיכומי שני הצדדים:

בשלב זה, ולאחר ששני הצדדים גמרו חקירתם ואת החקירה הנגדית, בית הדין בחן עמם כמה זמן נדרש להם להגשת סיכומים. בא כוח הנתבעת מבקש 30 יום, בא כוח התובע מבקש זמן כמו הצד השני.

ברם, הצדדים חלוקים בשאלה, מי מסכם ראשון. לטענת הנתבעת, היא הנתבעת הרשמית בתיק שנכרך לתביעת התובע לגירושין, ולכן היא תסכם שניה. לטענת התובע הרשמי בתיק, תביעה זו לחלוקת הדירה הרשומה על

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שם התובע, הינה תביעתה של האישה ואינטרס שלה, ולא שלו, וממילא היא התובעת המהותית, והיא זו שתסכם ראשונה.

באשר לכך, נזכיר האמור בסעיף ע"ז לתקנות הדיון:

ראשון לסיכום הטענות הוא התובע, ואחריו מסכם הנתבע.

הרציונל בסעיף זה, מבוסס על הפירושים שבשולחן ערוך חושן משפט סימן כ"ד, שקיים צורך שהנתבע, שהוא המתגונן מהתביעה, יידע קודם מה מבקש ממנו התובע, כדי שידע מה עליו להגיב.

לאור האמור, ודאי שאין משמעות לזהות התובע הרשמי, זה שפתח את התביעה הכרוכה בכלל סוגיות הרכוש, ככל שבתביעה זו, אין הוא המבקש להוציא מהשני, אלא מתגונן, ובנידון דנן, שמבקש שהדירה שבבעלותו תישאר שלו.

משכך, ודאי הוא שהנתבעת הרשמית בתיק, היא התובעת המהותית בתביעה זו לחלוקת דירה על סמך שיתוף ספציפי, והיא זו שתסכם ראשונה. משכך, בית הדין קובע כי התובעת המהותית (הנתבעת הרשמית) תגיש סיכומיה בתחילה בתוך 30 יום, ולאחר מכן יגיש התובע הרשמי (הנתבע המהותי) את סיכומיו בתוך 30 יום נוספים. בנסיבות תיק זה שנמשך כבר זמן רב, ימי הפגרה במניין הימים.

סיכומי כל אחד מהצדדים לא יעלו על 4 עמודים, בגודל אות וגופן המקובל (ניתן לצרף נספחים עד 40 עמודים).

בנוסף, נזכיר האמור בסיפא של סעיף עז לתקנות הדיון באשר לסיכומים:

בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות לתובע לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות לסיכום של הנתבע.

ומבחינת בית דין זה, לאחר שנשמעו טענות שני הצדדים וראיותיהם היטב, ולאור חלוף הזמן מעת תחילת התנהלות התביעה (בהחלטת בית הדין הגדול, נסתרה החלטת בית דין קודם מהפן הטכני), אין צורך בקבלת תגובת צד אחד לסיכומי הצד השני, ורק אם בית הדין יראה צורך לבקש תגובה שכזו לשם הבהרה, הוא ינהג כן.

ואכן, הוגשו סיכומי שני הצדדים.

סיכומי התובעת

ואלו עיקרי טענות התובעת הרלוונטיות שהובאו בסיכומיה:

- א. מעת הנישואין, היה עול הדאגה הכלכלית על האישה, ועבודתה הקבועה איפשרה את התפתחות הפיננסית של בעלי הדין.
- ב. הבעל השתכר "צרור נקוב" וטוען כי קיבל עיזבון, ואין לכך תיעוד, ואין בכך כדי לממן תשלומים המפורטים שם, כשלהצהרת הנתבע הוא משתכר 1900 ש"ח.
- ג. הדירה נהפכה כל כולה.
- ד. הייתה הסכמה שהדירה שבמחלוקת מהווה נכס משפחתי משותף.
- ה. הדירה שבמחלוקת ברחוב כ', לא התקבלה במתנה או בירושה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ו. הבעל התחבר לחשבון האישה כדי ליהנות מזכויות לעובדי מדינה.
- ז. רק הודות לכספים וחסכוניות של האישה, נרכשה הדירה במודיעין שנרשמה על שם הצדדים בחלקים שווים.
- ח. לו ידעה האישה כי הדירה בכ' היא לא בתוך השיתוף, לא הייתה מסכימה כי הדירה הנוספת תירשם על שם הבעל.
- ט. עד לפרוץ הסכסוך ובמשך שנים רבות, התגוררו הצדדים בדירת המריבה ושם נולדה בתם.
- י. לא היה רמז מצד הבעל בשנות החיים המשותפים כי ישנה הפרדה בזכויות.
- יא. אדם סביר היה מניח כי הרישום הפורמאלי אינו מלמד כי לא נמהלו זכויות הצדדים אלו באלו.
- יב. יש לבחון גם את התנהגות הצדדים ואת האווירה שהשתררה בפן הרכושי.
- יג. אין לראות ברישום הפורמאלי "כזה ראה וקדש".
- יד. מזכירה ענין השבחה הנובעת מבן הזוג.
- טו. התובעת נהגה בדירת המגורים ברחוב כ' מנהג בעלים.
- טז. השבחה בנכס עשויה להיחשב כנכס חדש העומד בפני עצמו.
- יז. אין רשימה סגורה של פרמטרים לקביעת שיתוף בדירת מגורים.
- יח. הדירה שמשה את הצדדים שנים רבות, שינתה צורתה מהקצה לקצה, בה נולדה בתם של הצדדים.
- יט. מבקשת לפסוק כי הדירה בכ' הינה נכס משותף של הצדדים.

סיכומי התובע

ואלו עיקרי טענות הנתבע הרלוונטיות שהובאו בסיכומיו:

- א. הנתבעת משנה גרסאות.
- ב. למעשה בין הדיון הקודם לדיון הנוכחי לא התרחש דבר. לא הובאו ראיות חדשות.
- ג. ברור לכל כי על פי חוק יחסי ממון, אין נכנסים לכלל האיזון נכסים שנרכשו על ידי אחד הצדדים לפני הנישואין.
- ד. האישה מנסה לעשות עושר ולא במשפט ולנכס לעצמה את דירתו של האיש, שכל כולה נקנתה ותמורתה שולמה במלואה 8 שנים לפני נישואי הצדדים.
- ה. הקרע בין הצדדים החל כבר לפני 18 שנים, ומאז, הצדדים עד עזיבת האישה את הדירה דנו קודם הגשת תביעת הגירושין ביום 12.4.16, היו אלו ישנים בנפרד, וכן משך כל השנים.
- ו. הייתה נהוגה בין הצדדים הפרדה רכושית מוחלטת, ללא כל כוונת שיתוף כלשהי, והדירה המדוברת הייתה ללא משכנתא.
- ז. האיש קיבל מתנה מאביו וירש כספים רבים, אשר אפשרו לו גם לקבל את הדירה בכספים ללא משכנתא, גם לשפץ את הדירה, גם לחיות, וגם לרכוש את הדירה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- במודיעין, לא הוכח כי האישה הביאה סכומי כסף נכבדים טרם לנישואין או קיבלה כספים במהלכם.
- ח. הקרע בין הצדדים היה אף נוכח כך, כי המערערת לא תפקדה כעקרת בית, לא קיימה עמו יחסי אישות, התרחקה ממנו והייתה פזרנית ובזבזנית.
- ט. לא היה שיתוף, לא היה מצג של שיתוף, לא הייתה כוונה לראות בנכס בכ' כרכוש האישה, לא היו בין הצדדים יחסים טובים ותקינים.
- י. האישה אף הזמינה לאיש משטרה הוא נעצר והורחק מהבית.
- יא. לצדדים היה חשבון משותף עד שנת 2009 בלבד, שאז גרע האיש את עצמו מהחשבון המשותף ופתח חשבון אחר בבנק יהב וגם בבנק הדואר.
- יב. האישה הצהירה כי "החלפנו ריצוף וגם בנינו מרפסת". כיום היא טוענת לשיפוץ רחב. לא הביאה כל ראייה שנשאה בעלות שיפוץ זה.
- יג. האיש שילם את כל עלות השיפוצים. מימון השיפוצים נעשה ממכירת דירה ביום 28.12.99 שהיה לאיש בדמי מפתח, ומפרט.
- יד. גם אם הייתה השקעה מסוימת בשיפוצים מצד האישה (דבר המוכח לחלוטין), אין פעולה זו מראה על כוונת שיתוף מצד האיש, שהרי פעולה זו נעשתה על ידו במימונו המוחלט וביוזמתו.
- טו. האישה העידה כי: "אם יהיה אפשר אביא הוכחות", אולם היא לא הציגה כל הוכחה. נטל הראייה מונח על כתפיה והיא לא עמדה בו כלל ועיקר.
- טז. לשווא האישה מנסה ליחס תנועות כספים בחשבונה לטובת השיפוצים, בעוד שבדיקתם מעלה כי כולם לא היו בתקופת השיפוצים בשנת 2000, אלא בסמיכות לקניית הדירה במודיעין בשנת 1996.
- יז. האישה מתעלמת מהכנסות רבות של הבעל מעבר לעבודה בדוכן: ירושות, דמי שכירות מדירה שהייתה לו במשך שנים, הדירה במודיעין, ביטוח לאומי – קצבת נכות והשלמה רטרואקטיבית של קצבה ועוד.
- יח. הוא מודה כי לא דיווח למצער על כל הכנסותיו באופן רשמי, אולם היא עמדה על הסך של 7-8 אלף ש"ח לחודש.
- עד כאן מתוך סיכומי שני הצדדים.
- ובכן, טרם מתן החלטה, נתאר את השתלשלות העניינים שבתיק תוך כדי ציטוטים מהחלטות קודמות שנתנו.

השתלשלות העניינים בתיק

ראשית נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום ט"ו בחשוון תש"פ (13.11.19):

בפנינו תביעה רכושית,

התיק הועבר לטיפול הרכב דנן בהחלטת כב' ראב"ד ירושלים מיום כ"ד באב תשע"ט (25.8.19).

כאמור בהחלטת בית הדין דנן מיום זה, נקבע דיון בפני הרכב מלא באשר לתביעת האישה לזכויות בדירה שברחוב כ' בלבד, וזאת בהתאם לאמור בסעיף ד' להחלטת בית הדין הגדול מיום ט"ו בתמוז תשע"ט (18.7.19).

ונצטט מתוך החלטת בית הדין האזורי מיום י"ג באב תשע"ח (25.7.18):

"יש להקדים, שהצדדים קבלו עליהם בקניין בבית הדין, שבית הדין יפסוק בתביעה הרכושית לפי זכויות וחובות של חוק יחסי ממון,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לרבות נתינת שיקול דעת לבית הדין בפסיקה בתביעה הרכושית בהתחשב בפסיקות שניתנו בעניין הלכת השיתוף הספציפי (פרוטוקול מיום כ"ג בתמוז תשע"ז (17.7.17) שורות 24-29).".

וזוהי הפלטפורמה והבסיס לדיון המתקיים בפנינו ולפסיקת הדין בתביעה זו. כיום, טוען בא כוח התובעת: הדירה רשומה על שם הבעל. הם נישאו בשנת 92, גרו בדירה 24 שנים בפועל, הבת שלהם היחידה נולדה בדירה. חיו שם כבעל ואישה, נערכו בדירה שיפוצים מאסיביים מכספים משותפים של הצדדים. הדירה נרכשה על ידי הבעל לפני הנישואין. האישה הכניסה כספים, היא עבדה בדואר בעת הנישואין, הם השתמשו בכספים שלה לצרכי הבית, וגם לצורך שיפוצים ורכישה משותפת של דירה אחרת שנרשמה על שם שניהם. השיפוצים שעשו: במאות אלפי שקלים, בהוכחות יוכח הכול. אין מחלוקת בכך, עשה זאת "אבי בדק בית". היו מסמכים ויש מסמכים. אין מחלוקת שהדירה השנייה רשומה על שם שניהם, על הדירה השנייה השתמשו ב 2/3 מכספי האישה כי היא חסכה את הכספים לכך. כן השתמשו בכספי השכירות. נאמר לה שהדירה שייכת לה והכול משותף, וזרקו אותה מהדירה עם הבת. לא יודע כמה היא הביאה מלפני הנישואין. יש הלכות ברורות, נישואין ארוכים, אין לאישה נכס חיצוני אחר. יש צבר של דברים, ואין ספק שזה מקרה של החלת שיתוף ספציפי.

בית הדין הקשה לבא כוח התובעת, כי אינו מבין מדוע לטענתו רכישת דירה נוספת על שם שניהם מוכיחה כי הבעל רצה לשתף אותה גם בדירה הראשונה, והרי אדרבה, זאת יכול להוכיח כי בדירה הראשונה ברחוב כ', שאותה לא רשמו הצדדים אף אז על שם שניהם, לא רצה הבעל לשתף את האישה בה.

בא כוח התובעת הגיב על כך לא אחת בפני בית הדין, אך בית הדין לא הבין מטענות בא כוח התובעת תשובה מתקבלת על הדעת לקושיה הנ"ל.

לשאלת בית הדין מדוע היא לא עמדה על כך שהדירה ברחוב כ' תירשם אף על שמה, בא כוח התובעת טוען בהמשך דבריו שהתובעת הייתה חלשה מכדי לתבוע שהדירה תהיה רשומה על שמה, ובית הדין העיר כי קיימת אופציה נוספת, ויתכן שהיא לא חשבה שיש לה חלק בדירת הבעל ולכן לא בקשה לרשום את הדירה על שמה.

מגיב בא כוח הנתבע: רוב הדברים לא נכונים. בית הדין כבר נתן החלטה בעבר שלא לחלק את הדירה, והיה כשל טכני. במשך 17 שנה האישה לא גרה בחדר אחד עם הבעל, מהולדת הבת, ולא גרו יחד ולא קיימו יחסי אישות. הדירה בכ', לא הייתה כוונה לאזן אותה, בייחוד שהיא חיה בקרע שהתחיל לפני 18 שנה. היא פזרנית, שהייתה מבזבזת כספים ללא הבחנה. הטענה ששלמה 2/3 מהדירה במודיעין היא שקרית, היא שלמה 200 אלף ש"ח והבעל הביא את הרוב. יש חו"ד אקטואר שהאישה חיבת כספים לבעל, והיא זו שנהנתה במשך השנים ולא נתנה לבית ושמרה לעצמה. בדירת רחוב כ' הושקעו 180 אלף ש"ח, מי שהביא את רוב כספי השיפוץ היה הבעל.

לאחר מכן מתקן בשם הבעל כי האישה לא הביאה כלום לדירה והבעל הביא את כל הכסף.

מוסיף בא כוח הנתבע: אין דבר מה נוסף. האישה לא מקבלת גט ויש עליה כפיית גט. יש לה התנהגות של חוסר תום לב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנתבע עצמו מוסיף: האישה שיקרה באשר לגיל שלה לפני הנישואין, בקשתי הסכם ממון לפני הנישואין, והיא אמרה לי "בחיים לא אגע לך בבית". אני שיפצתי מכספי הפרטי מהדירה בדמי מפתח שמכרתי, כן שילמתי מזונות לבת מהירושה של ההורים. לא אמרתי לה שהדירה תהיה שלה. היא לא ידעה לטפל בבית, היא עזבה אותי מאז שהילדה נולדה והלכה לישון עם הבת. כך היה 17 שנה.

האישה מגיבה באשר לסכסוך בתוך הבית: לא היו חדרים נפרדים, הכול היה תקין. ישנו כל החיים בחדר אחד.

לשאלת בית הדין מגיבה: אני מוכנה להיבדק על כך בפוליגרף. הקרע היה רק משנת 2016.

ברם, בא כוח האישה לא מוכן משפטית שהיא תיבדק בפוליגרף.

הבעל מגיב: האישה כבר אמרה בדיון אחר שהיא ישנה בחדר נפרד בגלל טיפולים רפואיים שלי. לאישה הייתה אובססיה לקניות מטורפות, כל הבית היה מחסן בגדים. לא הייתה לי כוונה לשתף אותה בדירה, שקמו אותי, אבא שלי ואח של אבא שלי קנו לי את הבית כדי לשקם אותי. היו לי חיים קשים בילדות.

אף לתובעת נתנה אפשרות לומר את דברה, והיא טוענת: הוא משמיץ אותי כיום.

בית הדין הבהיר לה כי אין לכך שייכות לתביעה לחלוקת דירה שבפנינו.

עד כאן תמצית עיקרי טענות הצדדים שהושמעו בדיון.

בא כוח התובעת ביקש להגיב על דברי בא כוח הנתבע, אך בית הדין הבהיר כי כל אחד מהגורמים בדיון קיבל את זכות הדיבור היום, ובכך נסיים את הדיון להיום.

ובכן, ייקבע מועד נוסף להוכחות, אשר במסגרתו יוכלו הצדדים לחקור את הצד השני, ולהוכיח את גרסתם, תוך שאיפה שלאחר מכן ניתן יהיה לגשת לסיכומים לקראת פסיקה.

כן נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תש"פ (26.6.20):

כיום, חוקר בא כוח הנתבע את התובעת, ואלו תשובותיה לו:

הדירה ברחוב כ' הייתה של הנתבע לפני הנישואין, אך הוא לא אמר לי כלום ולא ידעתי. אם היה אומר, היה עושה אתי הסכם ממון. בנישואין עברתי לדירה בכ'. הוא אמר לי שזו דירה שלו. לא נאמר שהדירה הייתה בלי משכנתא. הדירה הייתה ללא משכנתא. לא שילמתי כלום על רכישת הדירה. מערכת היחסים הייתה טובה מאוד. לא אמרתי אחרת. לא ישנו בחדרים נפרדים מעולם. היו יחסי אישות תקינים, לכל אחד יש עליות וירידות. היה הכול בסדר. הוא לא ניגש לרבנות להתלונן. אני לא התלוננתי עליו במשטרה, רק הבנות שלו וגרושתו. היה לנו חשבון בנק משותף. מהנישואין, בפועלים, ופנינו ליהב ופתחנו חשבון. בשנת 2010 הוא החליט לפתוח חשבון כי טען שאני לא יודעת לנהל את הבית. היו לנו 2 חשבונות משותפים. מאז 2010 יש לנו חשבונות נפרדים. לנתבע היו בעיות בריאות ואני טיפלתי בו. לא ביקשתי שנהיה בחדרים נפרדים. אך אם הבת חולה, ישנתי בנפרד אתה. לא נכון טענות הבעל כי ישנו 17 שנים בחדרים נפרדים. הכול היה רגיל, שיפצנו יחד את הבית, קנינו ריהוט הכי טוב ורכב חדש ששירת אותנו, נסענו לחו"ל יחד ועשינו קניות וארוחות יחד. כולל יחסי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אישות ומגורים. אני הרווחתי - תלוי בדרגות ומכרזים, עבדתי בדואר ישראל, שכרי כ 13-14 אלף ש"ח. אני עובדת שם 40 שנה. לא אמרתי לו שירשום את הדירה בכ' על שמי, כי הכול היה בסדר. מערכת היחסים הייתה בסדר. אין עדים להוכיח על מערכת יחסים טובה כי אין עדים במיטה. הילדה לא קשורה לסיפור. לא ידוע לי שהבעל ירש כסף. הייתה לו דירה בבית ישראל שהוא מכר ועם הכסף שלו ושלי שיפצנו את הבית בכ'. אני הבאתי 130 אלף ש"ח. רואים בתלוש משכורת שלי שיורד לי כל חודש הלוואות. היו לי גם כמה תוכניות חיסכון, יש דברים שאני לא יכולה להוכיח בגלל חוק התיישנות. אין לי מסמך כתוב על כך. אני אוציא מיהב ואציג. לפני חודשיים שלוש ידעתי שיש היום דיון הוכחות. לקראת הסוף הוא התחיל עם בנות ונשים, פברואר 2016. הקבלן שביצע את השיפוצים גר מולי וגם התגרש. הוא אמר לי שהבעל אמר לו שהוא יעלים הכול. הקבלן לא רוצה להתעסק עם הנתבע. שבית הדין יזמן אותו. מגיע לי חלק בדירה [...] לא דברתי על בית, חייתי בכבוד, היה תמ"א 38, שיפצו את הבניין, אז מה הוא חושב שאצא ככה? את כל הכוחות נתתי בבית. גם עשינו שיפוצים בעצמנו. הוספו בתמ"א עוד שני חדרים, בשנת, לא זוכרת. לפני התמ"א עשינו שיפוצים בשנת 2000, הוספנו מרפסת, והפכנו את כל הבית. מטבח חדש והכול חדש.

מציג בא כוח התובע פרוטוקול משנת 2016, שם אמרה הנתבעת "כל השנים בעלי העליב והשפיל אותי ועשה ממני כלב וסמרטוט בבית", ומקשה, שזה סותר למה שסיפרה היום כי היחסים היו טובים.

הנתבעת מגיבה: הוא השפיל אותי בחודשיים לפני. לא אמרתי משהו אחר. מה שכתוב שם זה לא נכון.

בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

ממשיך ומקשה בא כוח התובע, שם נרשם בשם הנתבעת: "החלפנו ריצוף וגם בנינו מרפסת, וכיון שהיינו יחד 25 שנים מגיע לי גם מזה", ומקשה, הרי כיום היא טוענת לשיפוץ רחב.

מגיבה הנתבעת: לא יודעת, אז הייתי פעם ראשונה בבית הדין. לא זוכרת מה שאמרתי אז.

אף באשר לכך, בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו. ברם, לאור הודאת התובע להלן בשיפוץ נרחב, אין לכך משמעות.

ממשיכה ומשיבה הנתבעת: תמיד הוא אמר שהבית שלנו. גם לילדה הוא אמר זאת. הילדה לא תסתכסך עם אבא שלה. עשינו רק שיפוץ אחד, שעלה 180,000 ש"ח. לא יודעת כמה הבית היה שווה אז. זה היה בשנת 2000. מתוך ה-180 אלף ש"ח, וגם קנינו ריהוט בסך 80 אלף ש"ח, לקחתי הלוואה ממקום העבודה, והייתי צריכה להביא הסכם מהקבלן ולקחתי כסף מיהב. נתתי לשיפוץ עם הריהוט 130 אלף ש"ח. אם יהיה אפשר, אביא הוכחות. הבית בשכונת א', והיה אז 3.5 חדרים ולא הייתה מרפסת.

בית הדין העיר כי בפרוטוקול מיום 31.5.16 נרשם בתוך טענות הנתבעת: "פניתי למשטרה והוא הורחק מהבית למשך יומיים", וזה הפוך ממה שטענה כיום שהיא לא הזמינה לו משטרה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והיא מגיבה: אני לא התקשרתי למשטרה. הגרסה הנכונה היא הגרסה של היום.

בית הדין מעיר כי זהו כבר שינוי שלישי בגרסת הנתבעת. בית הדין מעיר שוב, כי מבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

מציג בא כוח התובע החלטת בית הדין הקודם מיום י"ג באב תשע"ח (25.7.18) שם נרשם שהאישה לא הכחישה שהם מתגוררים בחדרים נפרדים מזה שנים וללא תקשורת.

בית הדין הבהיר כי לא ניתן לשאול את הנתבעת בחקירה על מה שכתב בית הדין בעבר.

מוסיף בא כוח הנתבעת: ההחלטה לא מהווה אסמכתא, התחלפו דיינים, וכל ההחלטות מהעבר לא מבוססות על שמיעת כל הדיינים האחרים מפי האישה.

ממשיכה ומשיבה הנתבעת בחקירתה: רכשנו דירה נוספת במודיעין והיא נרשמה על שם שנינו. אני זו שקניתי את הבית במודיעין. הוא רשום על שם שנינו, עשיתי לו טובה שרשמתי את הבית במודיעין על שמו. לא ביקשתי שירשום אותי בדירה בכ' כי הייתה מערכת יחסים טובה, ולכן לא צריך לומר שלי שלי ושלך שלך. אני מפקחת בדואר. הדירה במודיעין עלתה 440 אלף ש"ח, חלק שילמתי במזומן והוא נתן 120 אלף ש"ח. היו לי חסכונות. אין לי הוכחה, זה היה לפני עשרים ומשהו שנה.

להלן תשובות הנתבעת לחקירה חוזרת שלה על ידי בא כוח הנתבעת: הוא לא עבד ולכן הייתי צריכה לפרנס אותו. הוא רוכל. ריפוי בעיסוק ולא הרוויח. אני שילמתי הכול. הבת נולדה בשנת 94. הייתה לו ילדה מנישואין קודמים ואני שילמתי את המזונות. עבדתי שעות נוספות ופרנסתי וחוגים וגם את הבת שלו, ואני העברתי לבת שלו 42 אלף ש"ח כשהבת תבעה אותו. לא הייתה לו הכנסה, חיינו רק מהמשכורת שלי. הוא מטופל אצל פסיכיאטר. לא זוכרת כמה זמן הא מטופל אצלו.

בכך הסתיימה חקירת הנתבעת.

חוקר בא כוח הנתבעת את התובע, ואלו תשובותיו לו: שיפצנו את המטבח, מכספי, החלפנו ארונות בבית, החלפנו את הסלון, החלפנו את דלת כניסה, שירותים, כל הקרמיקות, בנינו מרפסת. אין לי רו"ח. אני עוסק פטור. הבית נשאר עד היום באותו מצב. חשבון הבנק שלי ביהב. לפני החתונה היה לי חשבון בפועלים, והיא הייתה ביהב, בשנת 2005 העברתי החסכונות לחשבון שלה ביהב. 135 אלף ש"ח. או 185 אלף ש"ח. העברתי זאת לחשבון המשותף. סגרתי את החשבון שלי בפועלים והעברתי את הכסף לחשבון. היה לה עוד חשבון. האישה לא הגישה תלונות במשטרה מלפני הקרע. הגשתי תביעה לגירושין לבד, ורשמתי שאני מרוויח 3300 ברוטו ונטו 1900 ש"ח. לא יודע מדוע יש הבדל בין הנטו לברוטו.

קורא התובע מתוך כתב התביעה, "אני מבקש ... טוען: לא מבין מה שכתוב שם. וממשיך התובע: לא זכור לי שבית הדין יחייב את האישה לשלם לי מזונות, יכול להיות. הסך שרשמתי 3300 זה לא כולל קצבת נכות. לא זוכר כמה הייתה אז הקצבה.

מציג בא כוח הנתבעת שרשום בכתב התביעה 1700 קצבת נכות, שרשם התובע. והוא מגיב: זה היה תכנית חיסכון שלי, השארתי זאת לפנסיה שלי. אשתי ידעה מכך. רק על שמי. ארנונה בכספי, קבלתי גם שכירות מבית.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הוצאות הבית היו יותר מ 2000 ש"ח. ונשאל, איך שלמת זאת מסך 1900 ? ומגיב התובע: היה לי חשבון אחד בבנק הדואר, חשבון עסקי. הרווחתי פעם 7000 ש"ח, לפני 30 שנה. שילמנו הוצאות הבית משכירות מודיעין ומה שהרווחתי מעבודה. תמיד היה רכב אחד. הטסט והביטוח, היה לאישה החזקת רכב. את מזונות הבת שילמתי בהוראת קבע מחשבון שלי. גם דירה בדמי מפתח שכירות ע"ס 1800 ש"ח. אחי שילם לי.

בית הדין מעיר שבכתב התביעה הוא לא רשם שהוא מרוויח זאת.

ומוסיף התובע: לאחר 99 שילמתי מהכנסות שהיו לי. היו לי הכנסות שלא הייתי מצהיר עליהם. היום אני אומר את האמת, ומה שנרשם בכתב התביעה 1900 לפעמים לא הייתי מצהיר על הכול.

בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה של התובע, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

וממשיך ומשיב התובע בחקירתו: לא רציתי שהאישה תחתום אתי על הסכם ממון. לא דברנו על כך מעולם. את החתונה, לקחה האישה הלוואה, ואני החזרתי כמה שהיה בתקופת החתונה.

מציג בא כוח הנתבעת מכתב של התובע לבית המשפט, שם רשם התובע שהתובעת לקחה אז הלוואות למימון החתונה של הצדדים.

מגיב התובע: אכן היא לקחה את ההלוואה, אך החזרנו זאת מכספי המתנות.

בא כוח הנתבעת מעיר כי לא רשם זאת שם.

וממשיך ומשיב התובע: הצעתי לאישה 16 אלף ש"ח על המרפסת.

מציג בא כוח הנתבעת פרוטוקול מיום ה' באלול תשע"ח (16.8.18), משורה 104 ואילך, שם הצהיר התובע על השיפוצים הרבים, ומקשה, מדוע הציע לה רק 15 אלף ש"ח?

מגיב התובע: השיפוץ עלה 180 אלף ש"ח, והיו לי בחשבון ירושה וצוואה דמי מפתח ומל"ל, סה"כ 460 אלף ש"ח היה לי שם. הבנתי שהיא תבעה רק מרפסת ולכן הסכמתי לשלם חצי מהמרפסת, אך למעשה היא לא השקיעה בשיפוץ כלום, ורק לפני משורת הדין הסכמתי לשלם 15 אלף ש"ח. יכול להיות שהיו חודשיים שלא הרווחתי כלל בשנת 2016, ואף הצהרתי שהכנסתי דלה. לא רשמתי שלקחנו הלוואות יחד בשנת 2016.

מציג בא כוח הנתבעת תגובה לבית המשפט של התובע, שם רשם שהוא לקח עם הנתבעת הלוואה בסך 250,000 ש"ח.

ומגיב התובע: עורך הדין שייצג אותי בעבר אמר דברים על דעת עצמו. לא קראתי זאת.

בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה, שהרי הוא תתום על ההצהרה הראשונה, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

וממשיך ומגיב התובע: מתוך 460 אלף ש"ח שהיו לי, הכסף הלך לשיפוצים, לספר תורה, למזונות הגדולה. לשיפוצים הלכו 180 אלף ש"ח. 40 אלף ש"ח למזונות. ס"ת עלה 20 אלף ש"ח. נשאר לי בערך 200 אלף ש"ח. זה לא הלך לדירה במודיעין. היו תקופות שהרווחתי 7000 או 8000 ש"ח, אף פעם לא שילמתי מע"מ או מס הכנסה. לא דיווחתי. בכ' גרנו 24 שנים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשלב זה, לבקשת בא כוח הנתבעת, הוקצבה לו עוד חצי שעה לחקירה.

וממשיך ומגיב התובע: אני פרנסתי את הבת, היא נולדה בכ'. האישה עבדה בכל השנים באותו מקום עבודה. לא עקבתי אחר תלושי השכר שלה. המשכורת נכנסה לחשבון שלה. ידעתי שהיא מרוויחה 14 אלף ש"ח כי ראיתי תלושי שכר. השיפוצים בדירה, גרנו אז 3 חודשים מחוץ לבית. אי אפשר היה לגור בבית. גרנו אז בדירה של אבא שלה. לא לקח לנו שכירות, וחודש אחד אצל אמא שלי. לא גרנו קודם אצל המשפחה שלה.

ומגיב: בשיפוץ אף הוחלפו המקלחת והשירותים.

טוען בא כוח הנתבעת כי בבית המשפט רשם התובע שהם רק החליפו אמבטיה.

ומגיב: היה שיפוץ כללי. השיפוץ נעשה, כי באותה תקופה הבת הגדולה שלי רצתה לגור אצלנו. היא באה לגור אצלנו. השיפוץ היה מיוזמת.

טוען בא כוח הנתבעת כי בסעיף 50 לתגובתו לבית המשפט, טען התובע שהצדדים הסירו את הפרגולה כי לא היה אישור. ונשאל, מדוע מדבר בלשון רבים שעשו הפעולות יחד? ומגיב: לא.

וממשיך ומגיב התובע: לא הייתה לנו התחשבנות בנישואין. תבעתי גירושין כי היו לי חיים קשים עם האישה. מעת הנישואין, היא לא ידעה להתנהל, בית תמיד מלוכלך, לאחר שנתיים רציתי להתגרש, ושכנעו אותי שלא להתגרש. אך כלום לא השתנה. היא הלכה לחיות עם הילדה ולא גרה אתי. כשחליתי היא דחתה אותי, עזבה אותי 17 שנה בבית. היא הביאה לי משטרה. ואז אמרתי זהו. ופתחתי תביעת גירושין.

מציג בא כוח הנתבעת כתב התביעה, שם רשם התובע כי בעבר לא הוגשו תלונות במשטרה.

ומגיב: בעבר לא.

וממשיך ומגיב: לא זוכר מתי הסתיים התמ"א, אולי 2016, תביעת הגירושין הייתה לפני סיום או בסיום. לא זוכר. החוק אומר לחלוק חסכונות בשווה מה שמשותף, ולא מה שרשום על שמי. משותף זה מה שרשום יחד. את הדירה בש' מכרתי בשנת 99 ונישאתי בשנת 92. כספי הדירה ההיא הושקעו בשיפוצים בכ' וגם עיזבון של האבא. לצורך תמ"א חתמתי על מסמכים אצל עורך הדין. לא אמרתי לעורך הדין שאני נשוי והוא גם לא שאל. זמנו לשם רק את בעלי הנכס, ואישה שלא רשומה, לא הזמינו אותה. חלק גדול מקצבת נכות הלך לחיסכון הפנסיוני שלי. זה הצטברות של שנים.

בא כוח התובע שאל מה קשור חלוקת הרכוש לדירה, ומגיב בא כוח הנתבעת שיש לבדוק אמינות. וטוען: יש קריטריונים לשיתוף ספציפי. זה מארג כולל. גם אמינות של בעל דין משפיעה. רשום בפסק דין שיש לבדוק אווירה של שיתוף.

בא כוח הנתבעת התבקש שלא להתייחס למה ששייך לתיק שמתנהל במקום אחר או לחלקת זכויות שלא שייכת לתיק זה. הובהר לו כי אמינות או אי אמינות התובע היום, אין בה כדי להשליך על התקופה הנטענת לשיתוף.

מגיב התובע: אלו התמונות של הדירה בכ'. היום יש שם 5.5 חדרים, האישה לא הייתה מעורבת בתמ"א של הדירה, הדואר הגיע אלי, לכ'. אף שידעה שיש תכנית תמ"א ולא הייתה בוועדות בית בנושא או פגישות עם הקבלן או

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עורך הדין. הבאתי אישורים שהייתי חולה. אני נוהג ברכב טויוטה שנת 2014,

בית הדין לא איפשר לבא כוח הנתבעת לשאול את התובע האם לפני שבוע הציע את הדירה למכירה במודיעין, מחוסר רלוונטיות לתביעה שבפנינו.

ממשיך ומגיב: יש לי נכות נפשית צמיתה. גם נכות כללית.

חוקר בא כוח התובע חקירה נגדית, ומשיב התובע: היא לא שילמה אגורה לשיפוצים. אמרתי ממה שיפצתי, מדמי מפתח שמכרתי והעזובן של אבא.

הנתבעת מוסיפה: אבא שלו נפטר ב- 92, ונישאנו לאחר מכן, ולא היה כסף של ירושה.

בשלב זה, ולאחר ששני הצדדים גמרו חקירתם ואת החקירה הנגדית, בית הדין בחן עמם כמה זמן נדרש להם להגשת סיכומים. בא כוח הנתבעת מבקש 30 יום, בא כוח התובע מבקש זמן כמו הצד השני.

ברם, הצדדים חלוקים בשאלה, מי מסכם ראשון. לטענת הנתבעת, היא הנתבעת הרשמית בתיק שנכרך לתביעת התובע לגירושין, ולכן היא תסכם שניה. לטענת התובע הרשמי בתיק, תביעה זו לחלוקת הדירה הרשומה על שם התובע, הינה תביעתה של האישה ואינטרס שלה, ולא שלו, וממילא היא התובעת המהותית, והיא זו שתסכם ראשונה.

באשר לכך, נזכיר האמור בסעיף עז לתקנות הדיון:

ראשון לסיכום הטענות הוא התובע, ואחריו מסכם הנתבע.

הרציונל בסעיף זה, מבוסס על הפירושים שבשולחן ערוך חושן משפט סימן כ"ד, שקיים צורך שהנתבע, שהוא המתגונן מהתביעה, יידע קודם מה מבקש ממנו התובע, כדי שידע מה עליו להגיב.

לאור האמור, ודאי שאין משמעות לזהות התובע הרשמי, זה שפתח את התביעה הכרוכה בכלל סוגיות הרכוש, ככל שבתביעה זו, אין הוא המבקש להוציא מהשני, אלא מתגונן, ובנידון דנן, שמבקש שהדירה שבבעלותו תישאר שלו.

משכך, ודאי הוא שהנתבעת הרשמית בתיק, היא התובעת המהותית בתביעה זו לחלוקת דירה על סמך שיתוף ספציפי, והיא זו שתסכם ראשונה. משכך, בית הדין קובע כי התובעת המהותית (הנתבעת הרשמית) תגיש סיכומיה בתחילה בתוך 30 יום, ולאחר מכן יגיש התובע הרשמי (הנתבע המהותי) את סיכומיו בתוך 30 יום נוספים. בנסיבות תיק זה שנמשך כבר זמן רב, ימי הפגרה במניין הימים.

סיכומי כל אחד מהצדדים לא יעלו על 4 עמודים, בגודל אות וגופן המקובל (ניתן לצרף נספחים עד 40 עמודים).

בנוסף, נזכיר האמור בסיפא של סעיף ע"ז לתקנות הדיון באשר לסיכומים:

בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות לתובע לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות לסיכום של הנתבע.

ומבחינת בית דין זה, לאחר שנשמעו טענות שני הצדדים וראיותיהם היטב, ולאור חלוף הזמן מעת תחילת התנהלות התביעה (בהחלטת בית הדין הגדול, נסתרה החלטת בית דין קודם מהפן הטכני), אין צורך בקבלת תגובת צד אחד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לסיכומי הצד השני, ורק אם בית הדין יראה צורך לבקש תגובה שכזו לשם הבהרה, הוא ינהג כן.

עד כאן הובאו ציטוטים מתוך החלטות קודמות שנתנו בתיק.

דיון והכרעה

ובכן, לאחר העיון בסיכומי שני הצדדים וכן בטענותיהם שהוצגו במהלך הדיונים ובחומר הרלוונטי, בית הדין קובע כי הדירה הרשומה על שם הנתבע בלבד, לא תאוזן בין הצדדים. ולהלן נציג את נימוקי קביעה זו.

שינוי גרסאות של הצדדים בדיון

ראשית נבהיר כהקדמה לדיון, כי בכל מקום בו שינו הצדדים את גרסתם במהלך הדיונים, בית הדין ידבק בגרסה הראשונה שהושמעה.

ראשית, כידוע, על פי ההלכה, יש לדבוק בגרסה הראשונה של בעלי הדין, אף אם אחר כך (או בדיון אחר) החליטו לשנותה, וכבר ידועה ההלכה בשולחן ערוך חושן משפט סימן פ', כי בעל דין "אינו חוזר וטוען".

אף בפן המשפטי, ראו ע"פ 8449/17 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (מיום 16.6.19, נ' סולברג, מ' מזוז וא' שטיין), שם נקבע:

הכלל הידוע הנקוט עמנו, והוא כי גרסה ראשונה עדיפה בדרך כלל על עדות מאוחרת שבמסגרתה יש ואדם משנה את גרסתו: "אם חוזר בו העד מעדותו המקורית ומעיד את היפוכה, אין הוא עושה זאת בדרך כלל כדי לתקן טעות שטעה בתום-לב, כי אם כדי להשיג מטרה אשר אין לה עם קביעת האמת ולא כלום" (ע"פ 421/71 מימרן נ' מדינת ישראל, פ"ד כו(1) 281, 287 (1972)).

כן ראו ת"א 10738-09-12, גלובל טריידינג (גלאט) אפ אקס בע"מ ואח' נ' פרץ ואח' [פורסם בנבו] (מיום 3.7.19, כב' הש' ל' ביבי), שם נקבע:

כאשר מתגלית סתירה בין גרסה מוקדמת שמסר צד לבין גרסה מאוחרת, הרי שחזקה היא שעדותו המוקדמת היא הנכונה וזאת – בין היתר – הואיל ומדובר בגרסה אשר בדרך כלל נמסרת כאשר המוסר אינו מודע לתוצאות המשפטיות של דבריו, בעוד שגרסה מאוחרת יותר לא אחת אינה אלא גרסה אשר "שופצה" לצורך ההליך המשפטי.

כך שבכל מקום בו שינו הצדדים את גרסתם במהלך הדיונים, בית הדין ידבק בגרסתם הראשונה שהושמעה.

המסקנות העולות מהעיון שבתיק

העיון בתיק מעלה כמה מסקנות, כפי שיתוארו להלן.

ראשית, ראו האמור בהחלטת בית הדין מיום ט"ו בחשוון תש"פ (13.11.19):

כיום, טוען בא כוח התובעת: הדירה רשומה על שם הבעל. הם נישאו בשנת 92, גרו בדירה 24 שנים בפועל, הבת שלהם היחידה נולדה בדירה. חיו שם כבעל ואישה, נערכו בדירה שיפוצים מאסיביים מכספים משותפים של הצדדים. הדירה נרכשה על ידי הבעל לפני הנישואין. האישה הכניסה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כספים, היא עבדה בדואר בעת הנישואין, הם השתמשו בכספים שלה לצרכי הבית, וגם לצורך שיפוצים ורכישה משותפת של דירה אחרת שנרשמה על שם שניהם. השיפוצים שעשו: במאות אלפי שקלים, בהוכחות יוכח הכול. אין מחלוקת בכך, עשה זאת "אבי בדק בית". היו מסמכים ויש מסמכים. אין מחלוקת שהדירה השנייה רשומה על שם שניהם, על הדירה השנייה השתמשו ב 2/3 מכספי האישה כי היא חסכה את הכספים לכך. כן השתמשו בכספי השכירות. נאמר לה שהדירה שייכת לה והכול משותף, וזרקו אותה מהדירה עם הבת. לא יודע כמה היא הביאה מלפני הנישואין. יש הלכות ברורות, נישואין ארוכים, אין לאישה נכס חיצוני אחר. יש צבר של דברים, ואין ספק שזה מקרה של החלת שיתוף ספציפי.

בית הדין הקשה לבא כוח התובעת, כי אינו מבין מדוע לטענתו רכישת דירה נוספת על שם שניהם מוכיחה כי הבעל רצה לשתף אותה גם בדירה הראשונה, והרי אדרבה, זאת יכול להוכיח כי בדירה הראשונה ברחוב כ', שאותה לא רשמו הצדדים אף אז על שם שניהם, לא רצה הבעל לשתף את האישה בה.

בא כוח התובעת הגיב על כך לא אחת בפני בית הדין, אך בית הדין לא הבין מטענות בא כוח התובעת תשובה מתקבלת על הדעת לקושיה הנ"ל.

ואכן, מבחינת בית הדין, עצם העובדה שהצדדים רכשו דירה נוספת לאחר רכישת דירת המחלוקת ברחוב כ' על ידי הבעל, ואת הדירה השנייה רשמו על שם שניהם, מוכיחה כי באשר לדירה הראשונה, זאת שלא רשמו על שם שניהם עד היום, לא הייתה להם כוונת שיתוף בה. יתכן משום שלא סברה התובעת כלל כי יש לה חלק בה.

ונמשיך לצטט מתוך האמור בהחלטת בית הדין מיום ט"ו בחשון תש"פ (13.11.19):

לשאלת בית הדין מדוע היא לא עמדה על כך שהדירה ברחוב כ' תירשם אף על שמה, בא כוח התובעת טוען בהמשך דבריו שהתובעת הייתה חלשה מכדי לתבוע שהדירה תהיה רשומה על שמה, ובית הדין העיר כי קיימת אופציה נוספת, ויתכן שהיא לא חשבה שיש לה חלק בדירת הבעל ולכן לא בקשה לרשום את הדירה על שמה.

ואכן, כאמור מעלה, מבחינת בית הדין, עצם העובדה שהצדדים רכשו דירה נוספת לאחר רכישת דירת המחלוקת ברחוב כ' על ידי הבעל, ואת הדירה השנייה רשמו על שם שניהם, מעלה סבירות כי באשר לדירה הראשונה, זאת שלא רשמו על שם שניהם עד היום, לא הייתה להם כוונת שיתוף בה, ולא חשבה התובעת שיש לה בכלל חלק בדירה זו, ולכן לא דרשה ולא עמדה על כך שהדירה ברחוב כ' תירשם אף על שמה.

ונמשיך לצטט מתוך האמור בהחלטת בית הדין מיום ט"ו בחשון תש"פ (13.11.19):

מגיב בא כוח הנתבע: רוב הדברים לא נכונים. בית הדין כבר נתן החלטה בעבר שלא לחלק את הדירה, והיה כשל טכני. במשך 17 שנה האישה לא גרה בחדר אחד עם הבעל, מהולדת הבת, ולא גרו יחד ולא קיימו יחסי אישות. הדירה בכ', לא הייתה כוונה לאזן אותה, בייחוד שהיא חיה בקרע שהתחיל לפני 18 שנה. היא פורנית, שהייתה מבובזת כספים ללא הבחנה. הטענה ששלמה 2/3 מהדירה במודיעין היא שקרית, היא שלמה 200 אלף ש"ח והבעל הביא את הרוב. יש חו"ד אקטואר שהאישה חיבת כספים לבעל, והיא זו שנהנתה במשך השנים ולא נתנה לבית ולשמרה לעצמה. בדירת רחוב כ' הושקעו 180 אלף ש"ח, מי שהביא את רוב כספי השיפוץ היה הבעל.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאחר מכן מתקן בשם הבעל כי האישה לא הביאה כלום לדירה והבעל הביא את כל הכסף.

מוסיף בא כוח הנתבע: אין דבר מה נוסף. האישה לא מקבלת גט ויש עליה כפיית גט. יש לה התנהגות של חוסר תום לב.

הנתבע עצמו מוסיף: האישה שיקרה באשר לגיל שלה לפני הנישואין, בקשתי הסכם ממון לפני הנישואין, והיא אמרה לי "בחיים לא אגע לך בבית". אני שיפצתי מכספי הפרטי מהדירה בדמי מפתח שמכרתי, כן שילמתי מזונות לבת מהירושה של ההורים. לא אמרתי לה שהדירה תהיה שלה. היא לא ידעה לטפל בבית, היא עזבה אותי מאז שהילדה נולדה והלכה לישון עם הבת. כך היה 17 שנה.

האישה מגיבה באשר לסכסוך בתוך הבית: לא היו חדרים נפרדים, הכול היה תקין. ישנו כל החיים בחדר אחד.

לשאלת בית הדין מגיבה: אני מוכנה להיבדק על כך בפוליגרף. הקרע היה רק משנת 2016.

ברם, בא כוח האישה לא מוכן משפטית שהיא תיבדק בפוליגרף.

הבעל מגיב: האישה כבר אמרה בדיון אחר שהיא ישנה בחדר נפרד בגלל טיפולים רפואיים שלי. לאישה הייתה אובססיה לקניות מטורפות, כל הבית היה מחסן בגדים. לא הייתה לי כוונה לשתף אותה בדירה, שקמו אותי, אבא שלי ואח של אבא שלי קנו לי את הבית כדי לשקם אותי. היו לי חיים קשים בילדות.

כך שהצדדים אף חלוקים האם היה ביניהם קרע ארוך במהלך שנות הנישואין, כולל העדר יחסי אישות למשך תקופה ארוכה, כאמור מעלה. ברם, ראו האמור להלן באשר לכך.

מעתה נתאר מתוך האמור בהחלטת בית הדין מיום ד' בתמוז תש"פ (26.6.20) (שם תוארו עיקרי תשובות וטענות הצדדים הרלוונטיות).

ראשית נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

כיום, חוקר בא כוח הנתבע את התובעת, ואלו תשובותיה לו: הדירה ברחוב כ' הייתה של הנתבע לפני הנישואין, אך הוא לא אמר לי כלום ולא ידעתי. אם היה אומר, היה עושה אתי הסכם ממון. בנישואין עברתי לדירה בכ'. הוא אמר לי שזו דירה שלו. לא נאמר שהדירה הייתה בלי משכנתא. הדירה הייתה ללא משכנתא. לא שילמתי כלום על רכישת הדירה.

כך שאף התובעת מודה כי הדירה נרכשה ע"י הנתבע, ללא משכנתא, ושהיא לא שילמה כלום על רכישת הדירה.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

היה לנו חשבון בנק משותף. מהנישואין, בפועלים, ופנינו ליהב ופתחנו חשבון. בשנת 2010 הוא החליט לפתוח חשבון כי טען שאני לא יודעת לנהל את הבית. היו לנו 2 חשבונות משותפים. מאז 2010 יש לנו חשבונות נפרדים.

כך שעולה מדברי התובעת כי בשלב מסוים, לפני כ-10 שנים, חדל להתקיים השיתוף הכספי שבין הצדדים, אף שלטענתה, קודם לכן היה שיתוף שכזה בחשבונות הבנק.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לא אמרתי לו שירשום את הדירה בכ' על שמי, כי הכול היה בסדר. המערכת היחסים הייתה בסדר.

כך ששוב מודה התובעת כי היא לא בקשה מהנתבע שירשום את דירת המחלוקת ברחוב כספי על שמה. אף מכך עולה שלא היה כל מצג שווא של הנתבע מול התובעת שהדירה תירשם אי פעם על שמה, ולא פיתח בה הנתבע אשליות באשר לכך, שהרי היא מודה שלא ביקשה שירשום את דירת המחלוקת על שמה.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

לא ידוע לי שהבעל ירש כסף. הייתה לו דירה בבית ישראל שהוא מכר ועם הכסף שלו ושלי שיפצנו את הבית בכ'. אני הבאתי 130 אלף ש"ח. רואים בתלוש משכורת שלי שיורד לי כל חודש הלוואות. היו לי גם כמה תוכניות חיסכון, יש דברים שאני לא יכולה להוכיח בגלל חוק התיישנות. אין לי מסמך כתוב על כך. אני אוציא מיהב ואציג. לפני חודשיים שלוש ידעתי שיש היום דיון הוכחות.

כך שהתובעת טענה כי אף היא הייתה שותפה ברכישת הדירה ברחוב כ', אך לא הביאה לכך הוכחות בדיון ההוכחות שהתקיים (אף שהודתה כי כבר כמה חודשים ידעה שיש דיון הוכחות על הפרק). ונזכיר כי בסיומו של הדיון הנ"ל סוכם כי מעתה אנו הולכים לשלב הסיכומים, וכל אחד מהצדדים הביע דעתו באשר לזמן הנדרש לו לשם הגשת סיכומיו.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה באשר לשיפוץ המשותף שהצדדים עשו בבית לטענתה:

היה תמ"א 38, שיפצו את הבניין, אז מה הוא חושב שאצא ככה? את כל הכוחות נתתי בבית. גם עשינו שיפוצים בעצמנו. הוספו בתמ"א עוד שני חדרים, בשנת, לא זוכרת. לפני התמ"א עשינו שיפוצים בשנת 2000, הוספנו מרפסת, והפכנו את כל הבית. מטבח חדש והכול חדש.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

מציג בא כוח התובע פרוטוקול משנת 2016, שם אמרה הנתבעת "כל השנים בעלי העליב והשפיל אותי ועשה ממני כלב וסמרטוט בבית", ומקשה, שזה סותר למה שסיפרה היום כי היחסים היו טובים.

הנתבעת מגיבה: הוא השפיל אותי בחודשיים לפני. לא אמרתי משהו אחר. מה שכתוב שם זה לא נכון.

בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

כך שבפעם הראשונה, בפרוטוקול הדיון משנת 2016, טענה התובעת כי "כל השנים בעלי העליב והשפיל אותי ועשה ממני כלב וסמרטוט בבית", וכבר הובהר מעלה כי מבחינת בית הדין, הגרסה הראשונה היא הקובעת, ולא מה שטענה התובעת לאחר מכן (בדבר יחסי הצדדים הטובים), כך שנוכל לקבוע כי אכן יחסי הצדדים היו קשים ורעים כל השנים, וכטענת התובעת כי כל השנים הנתבע עשה ממנה "כלב וסמרטוט" בבית.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

ממשיך ומקשה בא כוח התובע, שם נרשם בשם הנתבעת: "החלפנו ריצוף וגם בנינו מרפסת, וכיון שהיינו יחד 25 שנים מגיע לי גם מזה", ומקשה, הרי כיום היא טוענת לשיפוץ רחב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מגיבה הנתבעת: לא יודעת, אז הייתי פעם ראשונה בבית הדין. לא זוכרת מה שאמרתי אז.

אף באשר לכך, בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו. ברם, לאור הודאת התובע להלן בשיפוץ נרחב, אין לכך משמעות.

כך שבפעם הראשונה, בפרוטוקול הדיון משנת 2016, טענה התובעת כי "החלפנו ריצוף וגם בנינו מרפסת, וכיון שהיינו יחד 25 שנים מגיע לי גם מזה", ולא טענה כי הם עשו שיפוץ רחב כפי שטוענת כיום, וכבר הובהר מעלה כי מבחינת בית הדין, הגרסה הראשונה היא הקובעת, ולא מה שטענה התובעת לאחר מכן (בדבר שיפוץ רחב שעשו הצדדים בדירת התובע). ברם, ראו עוד האמור להלן באשר לכך.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

ממשיכה ומשיבה הנתבעת: תמיד הוא אמר שהבית שלנו. גם לילדה הוא אמר זאת. הילדה לא תסתכסך עם אבא שלה. עשינו רק שיפוץ אחד, שעלה 180,000 ש"ח. לא יודעת כמה הבית היה שווה אז. זה היה בשנת 2000. מתוך ה 180 אלף ש"ח, וגם קנינו ריהוט בסך 80 אלף ש"ח, לקחתי הלוואה ממקום העבודה, והייתי צריכה להביא הסכם מהקבלן ולקחתי כסף מיהב. נתתי לשיפוץ עם הריהוט 130 אלף ש"ח. אם יהיה אפשר, אביא הוכחות. הבית בשכונת א', והיה אז 3.5 חדרים ולא הייתה מרפסת.

כך שלטענת התובעת, נעשה שיפוץ אחד בדירה הרשומה על שם הנתבע, על ידי הצדדים, בסך 180 אלף ש"ח, אך לא הביאה כל הוכחה בדיון ההוכחות שהתקיים, שהיא זו שממנה זאת (וכבר הובהר כי בסיומו של דיון זה סוכם עם הצדדים כי יוגשו ההוכחות, ואף הצדדים הציעו מועדי הגשת הסיכומים מטעמם).

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

בית הדין העיר כי בפרוטוקול מיום 31.5.16 נרשם בתוך טענות הנתבעת: "פניתי למשטרה והוא הורחק מהבית למשך יומיים", וזה הפוך ממה שטענה כיום שהיא לא הזמינה לו משטרה.

והיא מגיבה: אני לא התקשרתי למשטרה. הגרסה הנכונה היא הגרסה של היום.

בית הדין מעיר כי זהו כבר שינוי שלישי בגרסת הנתבעת. בית הדין מעיר שוב, כי מבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

כך שבפעם הראשונה, בפרוטוקול הדיון משנת 2016, טענה התובעת כי "פניתי למשטרה והוא הורחק מהבית למשך יומיים", וזה הפוך ממה שטענה בדיון ההוכחות שהיא לא הזמינה לו משטרה. וכבר הובהר מעלה כי מבחינת בית הדין, הגרסה הראשונה היא הקובעת, ולא מה שטענה התובעת לאחר מכן (בדבר שיפוץ רחב שעשו הצדדים בדירת התובע). והעולה מהאמור שאכן היה מצב מתוח בין הצדדים. וראו עוד האמור להלן באשר לכך.

ועוד נתאר מתוך תשובות התובעת בחקירתה:

ממשיכה ומשיבה הנתבעת בחקירתה: רכשנו דירה נוספת במודיעין והיא נרשמה על שם שנינו. אני זו שקניתי את הבית במודיעין. הוא רשום על שם שנינו, עשיתי לו טובה שרשמתי את הבית במודיעין על שמו. לא ביקשתי שירשום אותי בדירה בכ' כי הייתה מערכת יחסים טובה, ולכן לא צריך לומר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלי שלי ושליך שלך. אני מפקחת בדואר. הדירה במודעים עלתה 440 אלף ש"ח, חלק שילמתי במזומן והוא נתן 120 אלף ש"ח. היו לי הסכונות. אין לי הוכחה, זה היה לפני עשרים ומשהו שנה.

כך שהתובעת מאשרת שהבית במודיעין נרשם על שם שניהם, וכיאהר כי "עשתה לו טובה" בכך שרשמה את הבית על שמו, כך שאין ספק שהבית במודיעין שייך לשני הצדדים בחלקים שווים. ברם, התובעת אף מודה שוב שלא בקשה שהנתבע ירשום את הבית ברחוב כ' על שמה, לטענתה, כי הייתה מערכת יחסים טובה. כך שלא תישמע טענה כי היא רצתה שהבית יהיה רשום על שמה, אך סורבה ע"י הנתבע או שהוא השלה אותה שירשום בעתיד את הבית על שמה.

ואף האמור מוכיח, שלא כפי שנהגה באשר לדירה במודיעין; באשר לדירה ברחוב כ', לא בקשה התובעת שהיא תירשם על שמה, כנראה משום שלא סברה שיש לה חלק בה.

עוד עולה מהאמור כי אין לה הוכחות שהדירה במודיעין נרכשה בעיקר מכספים שלה.

ועוד נתאר מתוך תשובות הנתבע בחקירתו:

חוקר בא כוח הנתבעת את התובע, ואלו תשובותיו לו: שיפצנו את המטבח, מכספי, החלפנו ארונות בבית, החלפנו את הסלון, החלפנו את דלת כניסה, שירותים, כל הקרמיקות, בנינו מרפסת.

כך שהנתבע מתאר בדיוק את מה ששופץ בבית הרשום על שמו בעת נישואי הצדדים.

כאמור מעלה, בהתאם לטענות התובעת, נראה כי השיפוץ היה מינורי יותר, ברם, כמובן שהודאת הנתבע היא הגוברת באשר להיקף השיפוץ שבוצע.

בית הדין מתרשם כי אכן בוצע שיפוץ לא מבוטל, אך לא בהיקף דרמטי.

ברם, הנתבע טוען כי השיפוץ בוצע מהכסף שלו, ולא נמצאה עד כה הוכחה לסתירת טענתו זו על ידי התובעת, או הוכחה כי התובעת שיפצה אף מכספה את הבית הרשום על שם הנתבע.

ועוד נתאר מתוך תשובות הנתבע בחקירתו:

האישה לא הגישה תלונות במשטרה מלפני הקרע. הגשתי תביעה לגירושין לבד, ורשמתי שאני מרוויח 3300 ברוטו ונטו 1900 ש"ח. לא יודע מדוע יש הבדל בין הנטו לברוטו.

קורא התובע מתוך כתב התביעה, "אני מבקש ... טוען: לא מבין מה שכתוב שם. וממשיך התובע: לא זכור לי שבית הדין יחייב את האישה לשלם לי מזונות, יכול להיות. הסך שרשמתי 3300 זה לא כולל קצבת נכות. לא זוכר כמה הייתה אז הקצבה.

מציג בא כוח הנתבעת שרשום בכתב התביעה 1700 קצבת נכות, שרשם התובע. והוא מגיב: זה היה תכנית חיסכון שלי, השארתי זאת לפנסיה שלי. אשתי ידעה מכך. רק על שמי. ארנונה בכספי, קבלתי גם שכירות מבית. הוצאות הבית היו יותר מ 2000 ש"ח. ונשאל, איך שלמת זאת מסך 1900? ומגיב התובע: היה לי חשבון אחד בבנק הדואר, חשבון עסקי. הרווחתי פעם 7000 ש"ח, לפני 30 שנה. שילמנו הוצאות הבית משכירות מודיעין ומה שהרווחתי מעבודה. תמיד היה רכב אחד. הטסט והביטוח, היה לאישה החזקת רכב. את מזונות הבת שילמתי בהוראת קבע מחשבון שלי. גם דירה בדמי מפתח שכירות ע"ס 1800 ש"ח. אחי שילם לי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין מעיר שבכתב התביעה הוא לא רשם שהוא מרוויח זאת.

ומוסיף התובע: לאחר 99 שילמתי מהכנסות שהיו לי. היו לי הכנסות שלא הייתי מצהיר עליהם. היום אני אומר את האמת, ומה שנרשם בכתב התביעה 1900 לפעמים לא הייתי מצהיר על הכול.

בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה של התובע, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

והעולה מהדברים, ראשית, כי להודאת הנתבע, התובעת לא הגישה כנגדו תלונות במשטרה לפני יום הקרע.

כן עולה כי הוא הצהיר בתחילה על היקף הכנסה נמוך, אך בהמשך טענותיו טוען כי לא הצהיר על כל הכנסותיו, ואף בסיכומיו ביאר כי זה מפני חשש מתשלומי מיסים, ואכן, בית הדין בתוך עמו יושב, ויודע כי כך נוהגים רבים, כאשר בטפסים רשמיים מצהירים על הכנסות נמוכות יותר כדי שלא להתחייב במיסים (ואף בהמשך טוען כי לא שילם מס הכנסה), כך שאף שבדרך כלל הגרסה הראשונה היא הקובעת, כאמור לעיל לא אחת, אך כאשר להצהרת הכנסות, נראה כי אין לקבל כלל זה.

ועוד נתאר מתוך תשובות הנתבע בחקירתו:

וממשיך ומשיב התובע: הצעתי לאישה 16 אלף ש"ח על המרפסת.

מציג בא כוח הנתבעת פרוטוקול מיום ה' באלול תשע"ח (16.8.18), משורה 104 ואילך, שם הצהיר התובע על השיפוצים הרבים, ומקשה, מדוע הציע לה רק 15 אלף ש"ח?

מגיב התובע: השיפוץ עלה 180 אלף ש"ח, והיו לי בחשבון ירושה וצוואה דמי מפתח ומל"ל, סה"כ 460 אלף ש"ח היה לי שם. הבנתי שהיא תבעה רק מרפסת ולכן הסכמתי לשלם חצי מהמרפסת, אך למעשה היא לא השקיעה בשיפוץ כלום, ורק לפני משורת הדין הסכמתי לשלם 15 אלף ש"ח. יכול להיות שהיו חודשיים שלא הרווחתי כלל בשנת 2016, ואף הצהרתי שהכנסתי דלה. לא רשמתי שלקחנו הלוואות יחד בשנת 2016.

מציג בא כוח הנתבעת תגובה לבית המשפט של התובע, שם רשם שהוא לקח עם הנתבעת הלוואה בסך 250,000 ש"ח.

ומגיב התובע: עורך הדין שייצג אותי בעבר אמר דברים על דעת עצמו. לא קראתי זאת.

בית הדין מעיר כי זהו שינוי גרסה, שהרי הוא חתום על ההצהרה הראשונה, ומבחינת הדין, לא רשאי בעל דין להחליף טענותיו.

והעולה מהדברים, כי הנתבע מכחיש כי התובעת השתתפה עמו בתשלומי השיפוצים, אף שמודה שהוא הסכים לשלם לה סך 15 אלף ש"ח על המרפסת שבנו, וזאת "לפנים משורת הדין" לטענתו, אף שלא השקיעה בשיפוץ. למעשה, התובעת לא הוכיחה כי היא השקיעה בשיפוץ. ואמנם, קיימת הודאת הנתבע כי הצדדים לקחו יחד הלוואה בסך 250 אלף ש"ח, אך לא הוכח כי ההלוואה הנ"ל שולמה מכספי שני הצדדים וכן לא הוכח שהיא שימשה לשיפוץ הבית דווקא.

ועוד נתאר מתוך תשובות הנתבע בחקירתו:

וממשיך ומגיב התובע: מתוך 460 אלף ש"ח שהיו לי, הכסף הלך לשיפוצים, לספר תורה, למזונות הגדולה. לשיפוצים הלכו 180 אלף ש"ח. 40 אלף ש"ח למזונות. ס"ת עלה 20 אלף ש"ח. נשאר לי בערך 200 אלף

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ש"ח. זה לא הלך לדירה במודיעין. היו תקופות שהרווחתי 7000 או 8000 ש"ח, אף פעם לא שילמתי מע"מ או מס הכנסה. לא דיווחתי. בכ' גרנו 24 שנים.

כאמור, הנתבע טוען כי 180 אלף ש"ח מכספו הלכו לשיפוץ הבית, ולא הוכח אחרת ולא הוכח כי התובעת השתתפה עמו בכך.

ועוד נתאר מתוך תשובות הנתבע בחקירתו:

ומגיב: בשיפוץ אף הוחלפו המקלחת והשירותים.

טוען בא כוח הנתבעת כי בבית המשפט רשם התובע שהם רק החליפו אמבטיה.

ומגיב: היה שיפוץ כללי. השיפוץ נעשה, כי באותה תקופה הבת הגדולה שלי רצתה לגור אצלנו. היא באה לגור אצלנו. השיפוץ היה מיוזמתי.

כך שאף פה מתאר הנתבע את היקף השיפוץ.

ועוד נתאר מתוך תשובותיו בחקירתו:

וממשיך ומגיב התובע: לא הייתה לנו התחשבנות בנישואין. תבעתי גירושין כי היו לי חיים קשים עם האישה. מעת הנישואין, היא לא ידעה להתנהל, בית תמיד מלוכלך, לאחר שנתיים רציתי להתגרש, ושכנעו אותי שלא להתגרש. אך כלום לא השתנה. היא הלכה לחיות עם הילדה ולא גרה אתי. כשחליתי היא דחתה אותי, עזבה אותי 17 שנה בבית. היא הביאה לי משטרה. ואז אמרתי זהו. ופתחתי תביעת גירושין.

כך שהנתבע מתאר חיים קשים בצל התובעת, מה שמוביל בדרך כלל למסקנה כי לא הייתה כוונת שיתוף בדירה שלו עמה, ואף התובעת עצמה תיארה חיים קשים בצל הנתבע, כפי שתואר לעיל.

ועוד נתאר מתוך תשובות הנתבע בחקירתו:

מציג בא כוח הנתבעת כתב התביעה, שם רשם התובע כי בעבר לא הוגשו תלונות במשטרה.

ומגיב: בעבר לא.

כך שהנתבע שוב מודה כי התובעת לא הלינה עליו במשטרה.

ועוד נתאר מתוך תשובותיו בחקירתו:

וממשיך ומגיב: לא זוכר מתי הסתיים התמ"א, אולי 2016, תביעת הגירושין הייתה לפני סיום או בסיום. לא זוכר. החוק אומר לחלוק חסכונות בשווה מה שמשותף, ולא מה שרשום על שמי. משותף זה מה שרשום יחד. את הדירה בש' מכרתי בשנת 99 ונישאתי בשנת 92. כספי הדירה ההיא הושקעו בשיפוצים בכ' וגם עיזבון של האבא.

כך שהנתבע טוען כי הוא שיפץ את הדירה מכספי דירה אחרת שמכר.

ועוד נתאר מתוך חקירת הנתבע:

לצורך תמ"א חתמתי על מסמכים אצל עורך הדין, לא אמרתי לעורך הדין שאני נשוי והוא גם לא שאל. זימנו לשם רק את בעלי הנכס, ואישה שלא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

רשומה, לא הזמינו אותה. חלק גדול מקצבת נכות הלך לחיסכון הפנסיוני שלי. זה הצטברות של שנים.

בא כוח התובע שאל מה קשור חלוקת הרכוש לדירה, ומגיב בא כוח הנתבעת שיש לבדוק אמינות. וטוען: יש קריטריונים לשיתוף ספציפי. זה מארג כולל. גם אמינות של בעל דין משפיעה. רשום בפסק דין שיש לבדוק אווירה של שיתוף.

בא כוח הנתבעת התבקש שלא להתייחס למה ששייך לתיק שמתנהל במקום אחר או לחלקת זכויות שלא שייכת לתיק זה. הובהר לו כי אמינות או אי אמינות התובע היום, אין בה כדי להשליך על התקופה הנטענת לשיתוף.

ואף היום, בית הדין עומד אחר האמירה הנ"ל.

ועוד נתאר מתוך חקירת הנתבע:

מגיב התובע: אלו התמונות של הדירה בכ'. היום יש של 5.5 חדרים, האישה לא הייתה מעורבת בתמ"א של הדירה, הדואר הגיע אלי, לכ'. אף שידעה שיש תכנית תמ"א ולא הייתה בוועדות בית בנושא או פגישות עם הקבלן או עורך הדין. הבאתי אישורים שהייתי חולה. אני נוהג ברכב טויוטה שנת 2014,

בית הדין לא איפשר לבא כוח הנתבעת לשאול את התובע האם לפני שבוע הציע את הדירה למכירה במודיעין, מחוסר רלוונטיות לתביעה שבפנינו.

ממשיך ומגיב: יש לי נכות נפשית צמיתה. גם נכות כללית.

חוקר בא כוח התובע חקירה נגדית, ומשיב התובע: היא לא שילמה אגורה לשיפוצים. אמרתי ממה שיפצתי, מדמי מפתח שמכרתי והעיזבון של אבא.

הנתבעת מוסיפה: אבא שלו נפטר ב- 92, ונישאנו לאחר מכן, ולא היה כסף של ירושה.

כך ששוב טוען הנתבע כי רק הוא היה מעורב אף בתמ"א של הדירה.

ולסיום נזכיר האמור בסיומה של ההחלטה שם באשר להתקדמות ההליך לקראת סופו:

בשלב זה, ולאחר ששני הצדדים גמרו חקירתם ואת החקירה הנגדית, בית הדין בחן עמם כמה זמן נדרש להם להגשת סיכומים. בא כוח הנתבעת מבקש 30 יום, בא כוח התובע מבקש זמן כמו הצד השני.

ברם, הצדדים חלוקים בשאלה, מי מסכם ראשון. לטענת הנתבעת, היא הנתבעת הרשמית בתיק שנכרך לתביעת התובע לגירושין, ולכן היא תסכם שניה. לטענת התובע הרשמי בתיק, תביעה זו לחלוקת הדירה הרשומה על שם התובע, הינה תביעתה של האישה ואינטרס שלה, ולא שלו, וממילא היא התובעת המהותית, והיא זו שתסכם ראשונה.

באשר לכך, נזכיר האמור בסעיף ע"ז לתקנות הדיון:

ראשון לסיכום הטענות הוא התובע, ואחריו מסכם הנתבע.

הרציונל בסעיף זה, מבוסס על הפירושים שבשולחן ערוך חושן משפט סימן כ"ד, שקיים צורך שהנתבע, שהוא המתגונן מהתביעה, יידע קודם מה מבקש ממנו התובע, כדי שידע מה עליו להגיב.

לאור האמור, ודאי שאין משמעות לזהות התובע הרשמי, זה שפתח את התביעה הכרוכה בכלל סוגיות הרכוש, ככל שבתביעה זו, אין הוא המבקש

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

להוציא מהשני, אלא מתגונן, ובנידון דנן, שמבקש שהדירה שבבעלותו תישאר שלו.

משכך, ודאי הוא שהנתבעת הרשמית בתיק, היא התובעת המהותית בתביעה זו לחלוקת דירה על סמך שיתוף ספציפי, והיא זו שתסכם ראשונה. משכך, בית הדין קובע כי התובעת המהותית (הנתבעת הרשמית) תגיש סיכומיה בתחילה בתוך 30 יום, ולאחר מכן יגיש התובע הרשמי (הנתבע המהותי) את סיכומיו בתוך 30 יום נוספים. בנסיבות תיק זה שנמשך כבר זמן רב, ימי הפגרה במניין הימים.

סיכומי כל אחד מהצדדים לא יעלו על 4 עמודים, בגודל אות וגופן המקובל (ניתן לצרף נספחים עד 40 עמודים).

בנוסף, נזכיר האמור בסיפא של סעיף ע"ז לתקנות הדיון באשר לסיכומים:

בית-הדין רשאי, לפי ראות-עיניו, להרשות לתובע לענות בנקודה מסוימת או בנקודות מסוימות לסיכום של הנתבע.

ומבחינת בית דין זה, לאחר שנשמעו טענות שני הצדדים וראיותיהם היטב, ולאור חלוף הזמן מעת תחילת התנהלות התביעה (בהחלטת בית הדין הגדול, נסתרה החלטת בית דין קודם מהפן הטכני), אין צורך בקבלת תגובת צד אחד לסיכומי הצד השני, ורק אם בית הדין יראה צורך לבקש תגובה שכזו לשם הבהרה, הוא ינהג כן.

כך שמבחינת שני הצדדים ומבחינת בית הדין, תם אז ההליך הראייתי והחל הליך הסיכומים לקראת פסיקה.

סיכום התמונה העולה

התמונה המצטיירת היא, כי בכל שנות הנישואין, יחסי הצדדים היו קשים, ובשלב מסוים, לפני כ-10 שנים, הם אף הפרידו את חשבונות הבנק שלהם. כן ברור כי התובעת לא שילמה על דירת המריבה ברחוב כ', כשנרכשה, ואף לא הוכיחה כי שילמה לאחר מכן על שיפוציה או על חלק ניכר מהם. כן ברור כי התובעת לא בקשה מהנתבע בכל השנים כי דירת המריבה ברחוב כ' תהיה רשומה על שמה. כן ברור כי הנתבע לא הציג לה מצג שווא ולא השלה אותה כל השנים כי הדירה ברחוב כ' תהיה שייכת אף לה.

החלטה קודמת שנסתרה בחלקה

להלן נביא תיאור מתוך החלטת בית הדין בהרכבו הקודם מיום א' בחשון תשע"ט (10.10.18) (זו שפרט ממנה נסתר ע"י בית הדין הגדול).

למעשה, ההחלטה הנ"ל נסתרה בחלקה ע"י בית הדין הגדול בשל פגם פרוצדורלי, ברם, אין מחלוקת אודות ההנחות המובאות בה, כדלהלן.

ונצטט מהאמור שם:

בפני בית הדין עומדת תביעת הבעל לגירושין כשכרך בה את נושא הרכוש.

בית הדין בעבר כתב החלטה לחיוב האישה בגט, וכמו כן בהחלטה מיום י"ד בכסלו תשע"ז (14.12.16), כתב ביה"ד שזכותו של הבעל לפתוח תיק להיתר נישואין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בהחלטה הנ"ל ציין ביה"ד שהסמכות בנושא הרכוש נתונה לביה"ד, בא כוח האישה ערער על החלטה זו לביה"ד הגדול, אך ערעורו נדחה.

בהחלטה מפורטת מתאריך כ"ה בתמוז תשע"ז (19.7.17) החליט ביה"ד על מועד הקרע, על פירוק השיתוף בדירה במודיעין, על תשלום שכ"ד מהבעל לאישה וכן בעניין הרכב.

כמו כן בסעיף ה' להחלטה הנ"ל, ביה"ד מינה את רו"ח אבישי מהלה להעריך את זכויות הצדדים.

כך שכבר קיימת החלטה אודות פירוק שיתוף הדירה במודיעין.

כאמור לעיל, נקבע דיון בפני הרכב מלא בבית דין דנן באשר לתביעת האישה לזכויות בדירה שברחוב כ' בלבד, וזאת בהתאם לאמור בסעיף ד' להחלטת בית הדין הגדול מיום ט"ו בתמוז תשע"ט (18.7.19). נזכיר כי שאר חלקי החלטת בית הדין האזורי (הרכב קודם) מיום א' בחשון תשע"ט (10.10.18) (זהו מועד ההחלטה המופיע במערכת המחשוב, אף שבהחלטת בית הדין הגדול הנ"ל, החלטה זו, שחלקה מצוטט שם, רשומה כהחלטה מיום י"ג באב תשע"ח (25.7.18)) הם בתוקפם, כאמור בסעיף ג' להחלטת בית הדין הגדול שם.

התאמת פסיקת בית המשפט העליון בשיתוף ספציפי לנדון דנן

ראשית נצטט מתוך האמור בהחלטת בית הדין בהרכבו הקודם מיום א' בחשון תשע"ט (10.10.18) באשר ליישום התנאים לשם פסיקת לשיתוף ספציפי:

נכתבו פסקי דין רבים על החלת יצירת שיתוף במהלך הנישואין אף על נכסים שנרכשו ע"י אחד הצדדים בטרם הנישואין, אך שני תנאי סף מופיעים בפסקי הדין הרבים, האחד, מגורים משותפים בין הצדדים לאורך השנים, השני, "דבר מה נוסף" מלבד התנאי הבסיסי הראשון הנ"ל.

הצד השווה בשני התנאים הנ"ל הוא הצורך שמצב זה יהיה באופן תמידי לאורך השנים ורק אז הוא מהווה ראיה על כוונת השיתוף.

בנידון דידן, שני התנאים הנ"ל רעועים, ולדעת ביה"ד אינם מהווים ראיה על כוונת שיתוף, התנאי הבסיסי של מגורים משותפים בין הצדדים, לא התקיים בתדירות וברציפות, שהרי הגדרתו של תנאי זה הוא שיתוף בין כתלי הבית בצרכים השכיחים המשותפים בין כל בני זוג.

כלומר, חיי אישות, ניהול משק בית משותף, ארוחות משותפות וכדו', אך בנידון דידן, הבעל, בכתב תביעתו לגירושין (סעיף 2 סעיף 1) כותב שהם מתגוררים בחדרים נפרדים מזה שנים רבות ללא חיי אישות וללא תקשורת, עובדות אלו לא הוכחו ע"י האישה.

אף בדין הראשון שהתקיים בביה"ד טען הבעל שכ- 17 שנים מתגוררים בחדרים נפרדים, דברים אלו צוטטו בהחלטת ביה"ד מתאריך 14.6.16.

עובדות אלו אינן תואמות את ההגדרה של "מגורים משותפים", ובוודאי שאין באופן מגורים זה כדי להראות כוונת שיתוף מצד הבעל, ואין זה רלוונטי מיהו שגרם לכך, כי בכל מקרה, הבעל הראה בזה חוסר כוונת שיתוף.

אף התנאי השני של "דבר מה נוסף", לא התקיים בנד"ד, שהרי אף חשבון הבנק המשותף ביניהם היה קיים עד שנת 2009 בלבד, כאשר מהתאריך הנ"ל, הבעל "גרע את עצמו מהחשבון המשותף שנותר על שם הנתבעת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בלבד ופתח חשבון אחר בבנק יהב" (סעיף 30 לסיכומי בא כוח האישה), כמו כן פתח הבעל חשבון בנק נוסף נפרד בבנק הדואר (שם, סעיף 33).

אף אם הייתה השקעה מסוימת מצד האישה בשיפוץ הדירה, אין פעולה זו מראה על כוונת שיתוף מצד הבעל, שהרי פעולה זו לא נעשתה על ידו וביוזמתו.

ולאחר דיוני ההוכחות שהתקיימו בפנינו, בית הדין סבור כי אכן זהו המצב הנצפה בתיק זה. כמתואר לעיל, התובעת הודתה כי יחסי הצדדים היו קשים ורעים, וכהגדרתה (זו שבית הדין החליט שהיא התקפה): "כל השנים בעלי העליב והשפיל אותי ועשה ממני כלב וסמרטוט בבית", כך שלא היו מגורים משותפים טובים במהלך השנים, ולא ניתן לשלול את טענת הנתבע כי הצדדים לא קיימו יחסי אישות שנים רבות. אך אף בלא להסתמך על נתון זה, אין ספק שיחסים ביניהם היו רעים וקשים, כך שלא היה שיתוף אמיתי ביניהם. בנוסף, אין חולק כי לפני כ-10 שנים, הפרידו הצדדים את חשבונות הבנק ביניהם. כך שאף שיתוף כספי, לא כל כך היה ביניהם.

בנוסף, השיפוץ לא היה כה מאסיבי כנדרש בפסיקה שתתואר להלן, ואף לא הוכח שהתובעת השתתפה בו כספית, כנדרש בפסיקה.

בנוסף, כאמור, אף ישנן הוכחות שלא היה שיתוף בין הצדדים, כגון העובדה שהנתבע הפריד בשלב מסוים את חשבונות הבנק של הצדדים כמתואר לעיל, וכן העובדה כי את הדירה השנייה במודיעין, האישה הקפידה לרשום על שם שניהם, אך כאשר לדירה ברחוב כ', היא מודה כמה פעמים שאף לא בקשה מהבעל לרשום אותה על שם שניהם. ונראה שהסיבה שכך נהגה, משום שהבינה כי אכן לא מסתבר שיהיה לה חלק בדירתו של הבעל שקנה אותה מכספו לפני הנישואין ורשם אותה רק על שמו.

וידועים הקריטריונים האמורים בפסיקה, ובעיקר בפסק הדין בג"ץ הידוע (בע"מ 1398/11), שם ציינו שופטי בית המשפט העליון את הקריטריונים העקרוניים לשיטתם לשם מתן זכות לצד אחד בדירה הרשומה על שם הצד השני, ונזכיר עיקרי הדברים בתוספת הדגשת הנקודות הרלוונטיות:

מדברי השופט י' דנציגר:

4. בית המשפט לענייני משפחה קבע כי על נישואי הצדדים חל חוק יחסי ממון, התשל"ג-1973 (להלן: חוק יחסי ממון או היחוק), אשר קובע בסעיף 5(א)(1) כי נכס שהיה בבעלות אחד מבני הזוג ערב הנישואין אינו נכלל במאסת הנכסים המשותפים ולכן לא ייכלל בהסדר איזון המשאבים. יחד עם זאת נקבע, על בסיס פסיקת בית המשפט העליון [ע"א 1915/91 יעקובי נ' יעקובי, פ"ד מט(3) 529 (1995) (להלן: עניין יעקובי); רע"א 8672/00 אבו רומי נ' אבו רומי, פ"ד נו(6) 175 (2002) (להלן: עניין אבו רומי); ע"א 7687/04 ששון נ' ששון, פ"ד נט(5) 596, 614 (2005) (להלן: עניין ששון)], כי ניתן להוכיח כוונת שיתוף ספציפית גם ב"נכס חיצוני" וזאת מכוח הדין הכללי – דיני החוזים, דיני הקניין, דיני הנאמנות וכיו"ב – כאשר נטל ההוכחה מוטל על הטוען לכוונת השיתוף ב"נכס החיצוני" וכאשר כל מקרה נבחן על פי נסיבותיו.

[...]

5. בית המשפט לענייני משפחה קבע כי המבקשת לא הוכיחה את טענתה בדבר שיפוצים נרחבים בדירה וכי מעדותה עולה שמדובר בעבודות בהיקף מצומצם (שכירת קיר, עבודות צבע וחשמל מצומצמות). יחד עם זאת, נקבע כי המבקשת הוכיחה את טענתה לפיה הצדדים התכוונו למכור את דירת

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המגורים ולהשתמש בתמורה שתתקבל בצירוף החסכונות לצורך רכישת דירה משותפת וכו'.

6. נוכח האמור לעיל, קבע בית המשפט לענייני משפחה כי הוא נותן אמון בעדותה של המבקשת לפיה ראתה בדירה נכס משותף וכי אמונה זו של המבקשת לא התבססה על משאלת ליבה בלבד אלא על הבנות הצדדים לעניין רכישת דירה משותפת בכספי תמורת הדירה.

7. המשיב לא השלים עם קביעתו של בית המשפט לענייני משפחה וערער לבית המשפט המחוזי [...] עם זאת, בית המשפט המחוזי הדגיש את השוני בין שני המקרים למקרה דנן, כאשר במקרה האחד הוכח שבני הזוג ערכו שינויים ניכרים בדירה ובמקרה השני הוכח שהאישה השתתפה במימון שיפוץ הדירה.

8. בית המשפט המחוזי קבע כי אין מחלוקת שהדירה נרכשה על ידי המשיב מכספיו (ללא משכנתא) לפני הנישואין וללא קשר אליהם וכי לא הוכחה השקעה כלשהי בדירה במשך תקופת הנישואין [...] הודגש כי נטל ההוכחה בנקודה זו מוטל על המבקשת ולא על המשיב. לפיכך נקבע כי המבקשת לא עמדה בנטל להוכיח שקנתה לעצמה זכויות בדירה, בין בדרך של השקעה הונית ובין בדרך של כוונה ספציפית של הצדדים לשיתוף בדירה. בית המשפט הדגיש כי אינו מסכים עם קביעתו של השופט שפירא בבית המשפט המחוזי בירושלים בע"מ (י-8) 818/05 [פורסם בנבו] – לפיה בן זוג שמביא עימו לנישואין דירה בה בני הזוג מתגוררים, שעה שלבן הזוג השני אין דירה אחרת, יוצר מצג שהדירה תהיה רכוש משותף – וקבע כי קביעה זו מנוגדת להוראת סעיף 5(א)(1) לחוק ומביאה בפועל להיפוך נטל ההוכחה בניגוד לחוק ולפסיקה.

[...]

14. במוקד דיוננו מצויה דירה שנרכשה על ידי אחד מבני הזוג (המשיב) טרם הנישואין וששימשה למגוריהם במהלך שנות נישואיהם. כאמור, הנחת המוצא הינה כי נכס שמצוי בבעלותו של אחד מבני הזוג בנקודת הפתיחה (ערב הנישואין) נותר בבעלותו המלאה גם בנקודת הסיום (התרת הנישואין) ואינו נכלל במאסת הנכסים במסגרת הסדר איזון המשאבים. יחד עם זאת, הנחת מוצא זו אינה סוף פסוק. בית משפט זה קבע במספר הזדמנויות כי סעיף 5(א) לחוק יחסי ממון אינו מונע יצירת שיתוף בנכס ספציפי מכוח הדין הכללי החל על העניין – כגון דיני הקניין, דיני החוזים, דיני הנאמנות, עיקרון תום הלב וכיו"ב – וכי הדברים אמורים גם בנכס "חיצוני" שנרכש על ידי אחד מבני הזוג טרם הנישואין [ראו: עניין אבו רומי בעמ' 183; עניין יעקובי בעמ' 561 (הנשיא מ' שמגר) ובעמ' 621 (השופט ט' שטרסברג-כהן); עניין ששון בעמ' 615; בע"מ 10734/06 [פורסם בנבו] בפסקה (ה1)]. נטל ההוכחה מוטל, מטבע הדברים, על בן הזוג שאינו רשום כבעלים של הנכס, שהינו "המוציא מחברו".

[...]

16. באשר לבני זוג שחוק יחסי ממון חל עליהם, ולנוכח הוראת סעיף 5(א) לחוק, הודגש כי לשם הכרה בשיתוף בדירת מגורים שהובאה לנישואין על ידי אחד מבני הזוג, יש להראות נסיבות עובדתיות נוספות, מעבר לעצם קיומם של חיי נישואין משותפים ממושכים:

"לא די בעצם קיומם של חיי נישואין משותפים, אף שהיו ממושכים, כדי לקבוע שיתוף בדירת מגורים מכוח דין כללי. שאם תאמר כן,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נמצאת מכניס בדלת אחורית את חזקת השיתוף, שלשיטתי איננה חלה במקביל לחוק יחסי ממון.

[...]

על מנת שתוקנינה זכויות בדירת מגורים הרשומה על שם בן הזוג האחד לבן הזוג האחר, על האחרון להראות נסיבות עובדתיות, נוסף על עצם קיום הנישואין, שמהן ניתן להסיק – מכוח הדין הכללי – הקניית זכויות בדירת המגורים" [השופט ט' שטרסברג-כהן בעניין אבו רומי בעמ' 183 (ההדגשות הוספו, י.ד.)].

אשר לשאלה מהן אותן נסיבות עובדתיות "נוספות" שיוכיחו כוונת שיתוף מכוח הדין הכללי, נקבע כי:

"גבולות הגזרה אינם חדים, אך כך מטבע הדברים: אי אפשר לקבוע מראש כללים ברורים באשר לכל האפשרויות שמזמנת המציאות האנושית. לכן גם מתלבטים בתי המשפט ממקרה למקרה, באשר לנכס הספציפי בו מדובר וכוונת הצדדים לגביו. הפרשנות בה דיברנו יסודה בשיקולי הגינות במקרים שבהם הכף נוטה, במכלול ההשקעות בנכס, בהתנהגות הצדדים הכרוכה בו, לעבר השיתוף. מובן כי הדברים אינם נטולים בעייתיות, כיוון שלעיתים קשה לכמת את ההשקעות ואת ההתנהגות ההשקעתית, אך לכן יש לנהוג זהירות ביישום, ואולם כאמור קשה לקבוע מראש את גבולותיו המדויקים לכל מקרה" [השופט א' רובינשטיין בבע"מ 10734/06 בפסקה ה(2) (ההדגשות הוספו, י.ד.)].

[...]

17. הנה כי כן, על בן הזוג שמבקש שיוקנו לו מחצית הזכויות בדירת המגורים שרשומה על שמו של בן הזוג האחר, מוטל להוכיח – מעבר לקיומם של חיי נישואין משותפים, אף אם ממושכים – קיומו של "דבר מה נוסף" שיעיד על כוונת שיתוף בנכס הספציפי. מעיון בפסיקה עולה כי במרבית המקרים בהם קיבלו בתי המשפט את טענת השיתוף, הוכח כי בוצעו השקעות כספיות בנכס מצידו של בן הזוג הטוען לשיתוף והשקעות אלה היו "דבר מה נוסף" המעיד על כוונת השיתוף:

[...]

נקבע כי הבעל ירש את המקרקעין שעליהם נכנתה הדירה וכי הדירה נכנתה על ידי הבעל קודם לנישואין במימון בני משפחתו בעוד שהאישה לא השקיעה כספים בבנייתה. לפיכך נקבע כי לא די בקיומם של חיי נישואין משותפים ממושכים ובמגורים בדירה במשך השנים הרבות כדי להקים לאישה זכויות בדירה.

(ב) בעניין בע"מ 10734/06 [פורסם בנבו] נדחתה בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי שקבע שלאישה קמו זכויות בדירת המגורים שנרשמה על שם הבעל. באותו מקרה דובר על בני זוג שהיו נשואים כ-22 שנים והתגוררו בדירת המגורים במשך שנים רבות וגידלו בה שני ילדים. נקבע כי זכותה של האישה בדירת המגורים אינה נלמדת אך ורק משנות הנישואין הארוכות אלא גם מהשתתפותה בשיפוצי הדירה ובהרחבתה בשני מועדים וממערכת היחסים הכלכלית ההדדית ששררה בין שני בני הזוג באותו מקרה.

[...]

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנשיא מ' שמגר והשופטת ד' דורנר סברו כי ניתן להחיל את חזקת השיתוף במקביל להסדר איזון המשאבים מכוח חוק יחסי ממון, ולפיכך סברו כי בנסיבות העניין הוכחה כוונת שיתוף. הנשיא מ' שמגר קבע כי בני הזוג קיימו חיים משותפים שאמנם ידעו עליות ומורדות, אך לא חרגו מאורח חיים הרמוני המקים חזקת שיתוף. נקבע כי בני הזוג פעלו במאמץ משותף לפרנסת המשפחה וכי תרומתה של האישה הייתה גדולה יותר. עוד נקבע כי הוכח עובדתית ששררה הסכמה בין בני הזוג בדבר רישום הדירה על שם שניהם (על אף שרכישתה מומנה על ידי הורי הבעל) וכי הבעל הציג לאישה מצג שווא בדבר מעשיו וכוונותיו בידיעה שהיא מסתמכת על כך. השופטת ד' דורנר הצטרפה להנמקה זו.

[...]

עינינו הרואות כי מעבר להלכה העקרונית קשה לחלץ מפסק הדין בעניין יעקובי כלל יישומי ברור בשאלה שלפנינו. יחד עם זאת, ניתן לראות שרוב השופטים באותו עניין סברו כי הנסיבות העובדתיות שתוארו לעיל – אשר בבסיסן המצג שהציג הבעל כלפי האישה – מקימות כוונה ספציפית לשיתוף בנכס.

[...]

בית המשפט המחוזי בעניין שלפנינו הסתייג מפסק הדין בע"מ (י-8) 818/05 וציין כי קביעתו של השופט שפירא מנוגדת להוראת סעיף 5(א)(1) לחוק ומעבירה למעשה את נטל ההוכחה לכתפי בן הזוג שהביא עימו רכוש ערב הנישואין להראות כי הביע דעתו במפורש שבכוונתו לשמור על רכושו זה בעת פקיעת הנישואין. מבלי להרחיב שלא לצורך – במיוחד נוכח העובדה שפסק הדין בע"מ (י-8) 818/05 אינו עומד לדיון לפנינו – אציין כי הסתייגותו של בית המשפט המחוזי נראית לי מוצדקת, כאשר נראה על פניו מקריאת פסק הדין שלא נמצאה במקרה דנא אינדיקציה נוספת מלבד הנישואין והחיים המשותפים בדירה לכוונת שיתוף ספציפית בדירה. לפיכך נראה שמדובר בפסק דין שמרחיב יתר על המידה את ההלכה שנקבעה בעניין יעקובי ובעניין אבו רומי, במידה שמטשטשת את הגבול שבין חזקת השיתוף לבין הסדר איזון המשאבים הקבוע בחוק יחסי ממון. כאמור, דרוש "דבר מה נוסף" מלבד חיים משותפים ונישואין ממושכים על מנת להוכיח כוונת שיתוף ספציפית בנכס שרשום על שם אחד מבני הזוג בלבד. בכך נבדל בסוגיה זו ההסדר הקבוע בחוק יחסי ממון מחזקת השיתוף, ויש להקפיד לא לטשטש את הגבול עד כדי ביטולו כליל.

[...]

סבורני כי בכך מטשטש המודל את הגבול שבין חזקת השיתוף לבין הסדר איזון המשאבים הקבוע בחוק יחסי ממון, ובעניין זה ראוי לחזור על אזהרתה של השופטת ט' שטרסברג-כהן בעניין אבו רומי, לפיה לא די בקיומם של חיי נישואין ממושכים שהתאפיינו בשיתוף, כדי לקבוע שיתוף בדירת המגורים מכוח דין כללי "שאם תאמר כן, נמצאת מוכניס בדלת אחורית את חזקת השיתוף" [שם בעמ' 183]. ודוק, סבורני כי עלינו להיזהר שלא להתעלם לחלוטין – בשם עקרונות של צדק והגינות – מהוראת סעיף 5(א)(1) לחוק, אשר מהווה את הנחת המוצא לדינונו.

[...]

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

21. כאמור, הפסיקה קבעה במרבית המקרים כי "דבר מה נוסף" אשר מעיד על כוונת שיתוף ספציפית בנכס "חיצוני" הינו השקעה של בן הזוג הלא רשום בנכס. אכן, השקעה כזו, ככל שמדובר בהשקעה כספית רצינית שאינה בטלה בשישים, מעידה בדרך של התנהגות על כוונת שיתוף מצד שני בני הזוג ועל עירוב נכסים כלכלי. יחד עם זאת, לא מדובר בתנאי הכרחי שאין בלתו. כוונת שיתוף ספציפית בנכס "חיצוני" יכולה להתבטא גם בהבטחות ובמצגים אקטיביים שעשויים להביא להסתמכות מצד בן הזוג הלא רשום ולהקים טענת מניעות לבן הזוג הרשום, ובוודאי גם במקרה שבו מבוצעת הטעיה אקטיבית מצד בן הזוג הרשום המצויה על גבול המרמה [כפי שהתרחש בעניין יעקובי, ראו דברי הנשיא מ' שמגר שם בעמ' 573-572].

[...]

23. סבורני כי קביעתו של בית המשפט לענייני משפחה הינה מוצדקת ונכונה בנסיבות העניין. התנהלותו של המשיב ומצגיו, המפורשים והמשתמעים, מהווים "דבר מה נוסף" אשר בצירוף חיי הנישואין הארוכים שהתאפיינו ככלל בשיתוף, על אף העליות והמורדות, מעידים על כוונת שיתוף ספציפית בנכס.

[...]

די בכך שבמקרה דנן הוכחו הבטחות ומצגים נמשכים והוכח שסוגיית הדירה עמדה לא אחת במהלך השנים במרכז הדיון בין בני הזוג.

מנימוקי השופט י' עמית:

1. כחברי השופט דנציגר, אף אני סבור כי כוונת הצדדים למכור את דירת המגורים ולהשתמש בכספי התמורה – כפי שנקבע על ידי בית המשפט לענייני משפחה – מהווה "דבר מה נוסף" כנדרש לביסוס טענת שיתוף ספציפי.

2. לטעמי, לצורך משקלו של אותו "דבר מה נוסף" הנדרש להוכחת כוונת שיתוף ספציפי יש להקל לגבי דירת המגורים לעומת נכסים אחרים שהובאו לנישואין על ידי אחד מבני הזוג.

מבלי לקבוע מסמרות, אציין להלן מספר פרמטרים אשר יש להביא בחשבון בדוננו בשאלה אם להכיר בשיתוף ספציפי בדירת המגורים:

(-) האם הדירה הובאה על ידי אחד מבני הזוג לנישואין (כמו במקרה דנן) או נרכשה על ידי אחד מבני הזוג לאחר הנישואין.

(-) האם הדירה נתקבלה בתקופת הנישואין מכוח ירושה או מתנה, שאז נדרשת לטעמי מידה גדולה יותר של הוכחה. הדבר נכון במיוחד לגבי דירה שנתקבלה במתנה במהלך תקופת הנישואין, מן הטעם שיש ליתן משקל לכך שנותן המתנה בחר להעניקה רק לאחד מבני הזוג ולכך שבן הזוג השני הסכים, גם אם בשתיקה, כי הדירה שנתקבלה במתנה תירשם רק על שם בן הזוג מקבל המתנה.

(-) האם גם לבן הזוג השני יש דירת מגורים או נכס חיצוני אחר שהביא עמו לנישואיו ואשר נותר רשום על שמו.

(-) אורך התקופה בה הדירה הייתה רשומה על שם אחד מבני הזוג ומספר השנים בהם התגוררו בני הזוג בדירה (ככל שהתקופה קצרה יותר נדרשת מידה רבה יותר של הוכחה לשיתוף בדירה).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- (-) אורך חיי הנישואין עד לקרע או עד לגירושין (ככל שתקופת הנישואין קצרה יותר נדרשת מידה רבה יותר של הוכחה לשיתוף בדירה).
- (-) האם ניטלה הלוואה בגינה נרשם משכון/משכנתא על הדירה, ואשר שולמה לאורך השנים על ידי בני הזוג במשותף.
- (-) שיפוץ מסיבי או תוספת בניה מהותית שמומנה על ידי שני בני הזוג.
- (-) התנהגות הצדדים - אווירה כללית של שיתוף ושל מאמץ משותף.
- (-) נסיבות ספציפיות נוספות כגון יצירת מצג בפני בן הזוג השני.
- מובן כי הפרמטרים המנויים לעיל - ואשר חלקם "מושך" לכיוונים מנוגדים – אינם רשימה סגורה, וכל מקרה יידון לגופו.
- עד כאן הובאו ציטוטים מתוך פסיקת בג"ץ הנ"ל.

מן הכלל אל הפרט ביחס לנידון דנן

ובכן, נראה לקבוע כי בנסיבות דידן לא התקיימו התנאים והפרמטרים האמורים בפסיקה הנ"ל. השיפוץ שבוצע היה שגרתי, ולא מאסיבי, כפי הנדרש בפסיקה. בנוסף, לא הוכח כי התובעת אף השתתפה כספית בשיפוץ זה (ואף השופט שהצביעה על פרמטר זה, הגדיר אותו "שיפוץ מסיבי או תוספת בניה מהותית שמומנה על ידי שני בני הזוג", דוק – דווקא כשהוכח שמומן ע"י שני בני הזוג, מה שלא הוכח בנסיבות דנן). וחזקה היא, שבעל הדירה שהיא רשומה על שמו (הנתבע בנידון דנן), הוא זה שמימן את השיפוצים בה.

כלל, אף אווירת שיתוף כלכלי לא שרתה בין הצדדים, כאשר התובעת מודה שיחסי הצדדים היו קשים ורעים כל השנים, בשלב מסוים אף הפרידו את חשבונות הבנק. כך שאף שיתוף זוגי, נראה כי לא היה ביניהם.

ולאחר דיוני ההוכחות שהתקיימו בפנינו, בית הדין סבור כי אכן זהו המצב הנצפה בתיק זה. כמתואר לעיל, התובעת הודתה כי יחסי הצדדים היו קשים ורעים, וכהגדרתה (זו שבית הדין החליט שהיא התקפה): "כל השנים בעלי העליב והשפיל אותי ועשה ממני כלב וסמרטוט בבית", כך שלא היו מגורים משותפים טובים במהלך השנים, ולא ניתן לשלול את טענת הנתבע כי הצדדים לא קיימו יחסי אישות שנים רבות. אך אף בלא להסתמך על נתון זה, אין ספק שיחסים ביניהם היו רעים וקשים, כך שלא היה שיתוף זוגי אמיתי ביניהם.

בנוסף, השיפוץ לא היה כה מאסיבי, ואף ישנן הוכחות שלא היה שיתוף כלכלי בין הצדדים, כגון העובדה שהנתבע הפריד בשלב מסוים את חשבונות הבנק של הצדדים כמתואר לעיל, וכן העובדה כי את הדירה השנייה, האישה הקפידה לרשום על שם שניהם, אך באשר לדירה ברחוב כ', היא מודה כמה פעמים שאף לא בקשה מהבעל לרשום אותה על שם שניהם. ונראה שהסיבה שכך נהגה, משום שהבינה כי אכן לא מסתבר שיהיה לה חלק בדירתו של הבעל שקנה אותה מכספו לפני הנישואין ורשם אותה רק על שמו.

כאמור בפסיקת בג"ץ המתוארת מעלה, כאשר נטל ההוכחה מוטל על הטוען לכוונת השיתוף ב"נכס החיצוני", והתובעת דנן לא עמדה בנטל ההוכחה, כפי המתואר לעיל בהרחבה.

וכאמור בפסיקת בג"ץ שם:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נקבע כי זכותה של האישה בדירת המגורים אינה נלמדת אך ורק משנות הנישואין הארוכות אלא גם מהשתתפותה בשיפוצי הדירה ובהרחבתה בשני מועדים וממערכת היחסים הכלכלית ההדדית ששררה בין שני בני הזוג באותו מקרה.

ובנידון דנן, מעבר לנישואין משותפים, לא הוכח אותו "דבר מה נוסף" בדמות שיפוץ משותף מכספים משותפים או פרמטרים אחרים המובאים ברשימה שם, ואף חיי הנישואין שבין הצדדים, לא היו טובים, אלא רעים, וכנראה אף המערכת הכלכלית הייתה כך.

לאור האמור, בית הדין לא מוצא כל בסיס או עילה לחרוג מסעיף [סעיף 5\(א\)\(1\)](#) לחוק יחסי ממון הקובע כי נכס שהיה בבעלות אחד מבני הזוג ערב הנישואין אינו נכלל במאסת הנכסים המשותפים ולכן לא יכלול בהסדר איזון המשאבים.

מסקנה

לאור האמור, בית הדין דוחה את דרישת התובעת לקבל זכות כלשהי בדירה הרשומה על שם הנתבע ברחוב כ' ושנקנתה על ידו טרם הנישואין.

תשלום הנתבע עבור שיפוצי הבית

בעניין טענות האישה על השקעות ושיפוצים בדירה; כפי האמור בהחלטת בית הדין שלפנינו מיום א' בחשון תשע"ט (10.10.18), אף אחד מהצדדים לא המציא לנו קבלות ואסמכתאות המורות על תשלומים ישירים מאת אחד הצדדים לקבלן השיפוצים. ברם, אנו מצטרפים לסברא כי חזקה שבעל הדירה הוא שעשה את השיפוצים.

בפרוטוקול הדיון מיום 31.5.16 הודה הבעל שאת התוספת למרפסת הצדדים בנו מכספים משותפים והוא מוכן לתת לה את מחצית הסכום (שם, 43-45). בנוסף, בפרוטוקול הדיון מיום כ"ג בתמוז תשע"ז (17.7.17) טען ב"כ הבעל: "היא מייחסת מחצית בגלל שיפוץ, אך שיפוץ גורם שתעביר מחצית לאישה (שם, 227,228), ומשמעות הדברים שהוא מבין שאכן יש לאישה חלק בשיפוץ. כמו כן, הצהיר שם בא כוח הנתבע: "אפשר לדון בהוצאות השיפוץ לצורך הדיון, אבל לא גורם לנכס לה חצי דירה על זה שהיא שילמה על השיפוץ", (שם, 231,230). ואמנם, בדיון שהתקיים ביום 16.5.18, לשאלת בא כוח האישה לבעל: למה הסכמת לשלם לה 40,000 ש"ח בדיון הראשון על המרפסת? השיב הבעל: "זה היה לפני משורת הדין" (שם, 72,71). כך גם טען הבעל בפנינו. ואולם, כאמור לעיל כמה פעמים, מבחינת בית הדין, האמירה הראשונה היא הקובעת, ולא רשאי בעל דין לשנות גרסתו.

לאור כל האמור, בית הדין מסכים עם קביעת בית הדין בהרכבו הקודם במסגרת החלטתו מיום א' בחשון תשע"ט (10.10.18), וקובע כי הנתבע ישלם סך 40,000 ש"ח לתובעת עבור חלקה בשיפוצים.

פסיקת הוצאות משפט

בסעיף 36 לסיכומיו, תובע הנתבע הוצאות משפט שכר טרחת עו"ד בגין ניהול ההליך.

מבחינת בית הדין, וכפי המתואר לעיל, עסקנו רבות בתביעה שאין לה בסיס, שהטריחה לחינם את בית הדין ואת הצד השני. שהרי נטל ההוכחה לקבלת חלק מדירה הרשומה על שם אחד מבעלי הזוג בלבד, מוטל על הצד הדורש את חלקה, קרי – התובעת בנידון דנן, כאמור בפסיקת בית המשפט העליון הנ"ל כמה פעמים. ואולם, תביעתה הייתה לא מבוססת בעליל,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

כמתואר, והיא לא הרימה כלל את נטל ההוכחה המוטל עליה לשם ביסוס תביעתה בהתאם לפרמטרים הנדרשים בפסיקה.

אף למען טובת הציבור; לא מתקבל על הדעת שיום בהיר יחליט בעל דין כי הדירה שאינה שלו ושאינה רשומה על שמו, היא שלו, ויטריח את בית הדין ואת הנתבע בכך, רק בשל העובדה שקיימים פסקי דין באשר לשיתוף ספציפי הנוגעים למקרים אחרים, שאינם ממין המקרה שלו.

משכך, בית הדין מחליט לחייב את התובעת שפרטיה מעלה, בהוצאות משפט בסך 20 אלף ש"ח (עשרים אלף ש"ח) לטובת הנתבע, בגין ניהול הליך לחינם וללא ביסוס.

לפנים משורת הדין, בשלב זה, וככל שלא יוטרח בית הדין עוד בכך, לא ייפסקו הוצאות משפט לטובת אוצר המדינה.

ברם, התובעת תהא רשאית להתקזז עם הנתבע; בחיוב שלה להוצאות, מול חיובו לה בגין השיפוץ כנפסק מעלה.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"א באלול התש"פ (10/09/2020).

הרב יעקב מ' שטיינהויז

הרב מאיר קאהן

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה